

BACHELOROPPGAVE

Mulighetsstudie for Sigdestadneset i Ålfoten, Bremanger kommune.

Feasibility study for Sigdestadneset in Ålfoten, Bremanger municipality.

Jonas Emil Sundnes, Håkon Welle Glomset

Kandidatnr: 217, 231

Landskapsplanlegging med Landskapsarkitektur

Fakultet for ingeniør- og naturvitenskap (FIN), HVL Sogndal

Veileder: Liv Norunn Hamre & Hanna Allesøe Hansen

Innleveringsdato: 01.06.2023

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle

kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. *Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.*

Bachelor oppgave i
Landskapsplanlegging med Landskapsarkitektur
fakultet for ingeniør- og naturvitenskap, HVL Sogndal, 2023

Mulighetsstudie for Sigdestadneset i Ålfoten

Av
Jonas Emil Sundnes
og
Håkon Welle Glomset

Forord

Denne Bacheloroppgaven er skrevet av Jonas Emil Sundnes og Håkon Welle Glomset i perioden januar til juni 2023. Vi er begge studenter ved HVL Sogndal, og har nå fullført vårt tredje år ved Landskapsplanlegging med landskapsarkitektur. Oppgaven skal representere den tverrfaglige kompetansen vi har tilegnet oss de siste tre årene innen blant annet natur og arealforvaltning samt utforming.

Vi er to studenter som deler mye de samme interessene og ambisjonene innen fagfeltet. Kreativitet og utformingsarbeid er noe vi alltid visste at vi hadde lyst å jobbe med i en Bachelor, men til vår overraskelse har vi det siste året også vokst til å like arbeidet rundt arealplanlegging. Valget av oppgave var dermed basert på at det måtte være en åpen og tverrfaglig problemstilling, hvor vi fikk benyttet både kreativitet og tekniske fagkunnskaper.

Oppgaven har vært utfordrende og krevende, selv om vi har hatt stor frihet til å sette egne avgrensninger. Læringskurven har vært bratt og lærerik, og vi sitter igjen med mye ny kunnskap og forståelse av en hel rekke ulike tema og aspekt. Spesielt har vi lært hva som inngår i, og kreves av en mulighetsstudie.

Vi har vært helt avhengige av informasjon fra lokale kilder i dette prosjektet, og vi er svært takknemlig for at lokalsamfunnet i Ålfoten har vært så positiv og samarbeidsvillig. Deres bidrag med historisk informasjon og tilbakemeldinger har vært helt avgjørende for utforming og resultat i oppgaven.

En stor takk til Bremanger kommune og SFE for et godt samarbeid og formidling av tidligere plankart og annen viktig informasjon. Dette har gitt oss det nødvendige bakteppet for oppgaven.

Vi vil rette en spesielt stor takk til våre veiledere Liv Norunn Hamre og Hanna Allesøe Hansen, som har hjulpet og motivert oss med arbeidet. Vi har satt stor pris på konstruktive tilbakemeldinger og gode råd underveis i prosjektet.

Sammendrag

Sigdestadneset er et naturskjønt og langstrakt nes som i dag benyttes som et friluftsområde. Neset er lokalisert på nordsiden av Ålfotfjorden, som ligger i de indre delene av Bremanger kommune. Kystkommunen tilhører Vestland fylke, og har 3457 innbyggere (SSB,2023a). Langs ålfotfjordens nordside ligger den lille, men langstrakte bebyggelsen Ålfoten. Ålfoten har til sammen med sine fem bygdelag 200 innbyggere.

På selve Sigdestadneset finner man de to naturtypene fastmarkskogsmark og nakent berg. Vegetasjonen er relativt normal i regional sammenheng, og består stort sett av furutrær, lyng, moser, gress, urtevekster og bregner. Det er ikke registrert noen truede plante eller dyre arter på Sigdestadneset, selv om området rundt Ålfoten og Bremanger er kjent for sitt rike naturmangfold.

Naturen er fin og intakt, men bærer preg av noe gjengroing. Før i tiden ble det nemlig drevet mye husdyrbeite her, som holdt neset åpent. På Sigdestadneset stod det også en liten husmannsplass frem til 1920-tallet.

I 1920 ble neset kjøpt opp av det som i dag er Sogn og Fjordane Energi (SFE). Det ble da lagt planer om boligbygging på neset, men dette ble det ikke noe av. 82 år senere, I 2002, ble området regulert til fritidsbolig utbygging. Store planer ble lagt, og i 2007 ble det lagt ut 18 hyttetomter for salg. Hyttene ble det heller ikke noe av, og neset står fremdeles tomt

foruten om et lite grindbygg som benyttes av den lokale barneskolen. Området er i dag båndlagt i påvente av ny reguleringsplan.

Det er stort ønske og engasjement blant de lokale og SFE om å få til noe nytt på neset. Mulighetsstudiet vårt tar dermed sikte på å utarbeide en rekke ulike tiltaksforslag som søker å heve kvaliteten til Sigdestadneset.

Målet er at neset skal bli et attraktivt og inkluderende aktivitets og friluftsliv område for både lokale og tilreisende. Tiltakene skal utformes på en måte som også minimerer omfang av naturinngrep.

Resultatet er fire bolker med tiltak, som på ulike måter svarer til ulike behov, problemstillinger og målsetninger. Det viktigste tiltaket er å åpne opp og tilgjengeliggjøre neset. Dette inkluderer blant annet etableringen av en parkeringsplass, en universelt utforma hovedsti og toalettfasiliteter.

Videre er det planlagt for en bade vik med universelt utformet baderampe og en badstue. Neset skal tilrettelegges for telting og friluftsliv, og andre aktiviteter som frisbeegolf. Planen inkluderer også små modulære utleiehytter, som kan bidra til økt reiseliv i området.

Samlet sett gir det nye planforslaget et variert og bredt spekter av nye elementer som vil komme de lokale og tilreisende til gode. Neset åpnes opp, og byr på gode friluftsopplevelser også for de med funksjonsnedsettelse.

Abstract

Sigdestadneset is an elongated headland that functions as an recreational area. The headland is located on the north side of Ålfotfjorden, which is located in the inner parts of Bremanger municipality. The coastal municipality belongs to Vestland county, and has 3457 inhabitants (SSB, 2023b). Along the north side of Ålfotfjord lies the small but far stretched settlement of Ålfoten. Ålfoten has, with its five sub-districts, a total of 200 inhabitants.

On Sigdestadneset the vegetation is relatively normal in a regional context, and mostly consists of pine trees, heather, mosses, grass, herbaceous plants, and ferns. No endangered plant or animal species have been registered, although the area around Ålfoten and Bremanger is known for its rich natural diversity.

Sigdestadneset, all though beautiful, bears mark of some vegetative overgrowth. In the past, a lot of livestock grazing was done here, which kept the vegetation open. At Sigdestadneset there was also a small homestead until the 1920s.

In 1920, the headland was acquired by the energy company known as Sogn og Fjordane Energi (SFE). Housing projects were planned on the headland, but nothing came of this. 82 years later, in 2002, the area was regulated for vacation house development. Big plans were made, and in

2007 there were put up 18 cottage plots for sale. Nothing came of this project either, and Sigdestadneset remains an empty plot. The area is currently cordoned off, pending a new zoning plan. There is a great desire and commitment among the locals and SFE to achieve something new on the headland. Our feasibility study thus aims to identify a number of different measures that seek to raise the quality of Sigdestadneset.

The goal is for Sigdestad to become an attractive and inclusive recreational area for both locals and visitors. The measures must be designed in a way that also minimizes the extent of nature encroachment.

The most important measure is to open up and make Sigdestadneset accessible. This includes the creation of a car park, a universally designed main pathway and toilet facilities.

Furthermore, there are plans for a bathing area with a universally designed ramp, and a sauna. Measures that make Sigdestadneset feasible for camping and outdoor activities, and other activities such as frisbee golf, where also made. The plan also includes small modular rental cabins, which can contribute to increased tourism in the area.

Overall, the new proposed plan provides a varied and wide range of new elements that will benefit both the locals as well as travellers. The area opens up and offers good outdoor experiences, also for handicapped users.

Innholdsfortegnelse

FORORD	3
SAMMENDRAG	4
ABSTRACT.....	5
INNLEDNING	9
<i>Problemstilling</i>	<i>10</i>
<i>Delmål 1: Øke mulighetene for aktivitet og sosialisering for de lokale.....</i>	<i>10</i>
<i>Delmål 2: Tilrettelegge for økt turisme.....</i>	<i>10</i>
LOKALISERING OG INTRODUKSJON AV STUDIEOMRÅDET	11
METODE	14
<i>Landskapsanalyse</i>	<i>14</i>
<i>SWOT</i>	<i>14</i>
<i>Registreringer.....</i>	<i>14</i>
<i>Medvirkning</i>	<i>15</i>
<i>Programvare</i>	<i>15</i>
TEORETISK BAKGRUNN	16
NATURVENNLIG TILRETTELEGGING	16
UNIVERSELL UTFORMING	17
LANDSKAPSANALYSEN	19
LANDFORMER.....	19
KLIMA.....	21
NATURFARER.....	22
NATURTYPER	23
KULTURPÅVIRKET VEGETASJONSDEKKE	25
DYRELIV I OMRÅDET.....	26
HISTORISK UTVIKLING.....	27
DAGENS AREALBRUK	31
STEDSOPPLEVELSE OG LANDSKAPSROM	33
LANDSKAPSROM 1 - TØRR FURUSKOG OG ÅPENT BERG.....	34

LANDSKAPSROM 2 – FRODIG FURUSKOG I DAL.....	35
LANDSKAPSROM 3 – ÅPNE OG DEFINERTE BERGHYLLER I SKOGKANT	36
LANDSKAPSROM 4 – ÅPEN GRESSMARK MED BJØRKESKOG	37
LANDSKAPSROM 5: LUFTIG FURUSKOG PÅ HØYDEN.....	38
LANDSKAPSROM 6: FLAT SKOGSMARK.....	39
OPPSUMMERING AV LANDSKAPSANALYSEN	40
SPØRREUNDERSØKELSE	41
ÅPNE INNSPILL FRA LOKALBEFOLKNINGEN	41
INNSPILL FRA SFE	43
SWOT.....	43
STRATEGI FOR UTFORMING	46
OVERORDNET STRATEGI: - NATURVENNLIG TILRETTELEGGING	46
UNDERORDNET STRATEGI: FORBEDRE DET LOKALE AKTIVITETSTILBUDET	46
UNDERORDNET STRATEGI: LEGGE TIL RETTE FOR REISELIV	46
INSPIRASJON.....	47
<i>Hamaren aktivitetspark.....</i>	<i>47</i>
<i>Inspirasjon for frisbeegolf.....</i>	<i>47</i>
<i>Innfallsporten Jotunheimen nasjonalpark – Sognefjellshytta.....</i>	<i>48</i>
<i>Birdbox</i>	<i>49</i>
<i>Baderampe i Arboretet, Bergen.....</i>	<i>49</i>
ENDELIG UTFORMING	50
TILTAK 1: ØKT TILGJENGELIGHET	52
<i>1.1 Innfallsport med parkering.....</i>	<i>52</i>
<i>1.2 Beskrivelse av universelt utformet hovedsti</i>	<i>53</i>
<i>1.3 Skogsstien</i>	<i>56</i>
<i>1.4 Servicebygg på husmannsplassen</i>	<i>57</i>
TILTAK 2: AKTIVITETSSONE I VANNKANTEN.....	60
<i>2.1 Badeviken</i>	<i>60</i>
<i>2.2 Badstue.....</i>	<i>61</i>

TILTAK 3. FRILUFTSLIV OG AKTIVITET	62
3.1 Telt og hengekøyeplasser.....	62
3.2 Frisbeegolf.....	63
TILTAK 4 OVERNATTING FOR REISENDE	64
4.1 Utleiehytter	64
DISKUSJON	68
Generelle vurderinger	68
Prioritering av tiltak	69
Strandsone og naturfarer.....	70
TILTAK 1: ØKT TILGJENGELIGHET	71
1.1 Parkering.....	71
1.2 Universelt utforma hovedsti.....	71
1.3 skogsstien.....	72
1.4 Servicebygg	73
TILTAK 2: AKTIVITETSSONEN I VANNKANTEN	74
2.1 Badeviken:.....	74
1.4 Badstue	74
TILTAK 3. FRILUFTSLIV OG AKTIVITET	75
3.1 Telt-og hengekøyeplasser	75
3.2 Frisbeegolf.....	75
TILTAK 4. OVERNATTING FOR TILREISENDE	76
4.1 Utleiehytter	76
OPPSUMMERING	77
KILDELISTE	78
WMS KARTTJENESTE.....	82
FIGURLISTE	82
VEDLEGG:	84

Introduksjon

1.

- Innledning
- Lokalisering og introduksjon av studieområdet
- Metode
- Teoretisk bakgrunn

Innledning

Friluftsliv er en sentral del av Norsk kultur og identitet. Populariteten og utbredelsen av friluftslivet har stadig økt, noe som blant annet reflekteres av utsagn som «Nordmenn er født med ski på bena» og «det finnes ikke dårlig vær, bare dårlige klær» (Tjønndal et al., 2022). Bruken av naturen kan betraktes utelukkende som et sunnhetstegn for folkehelsen i Norge, men friluftsliv er også viktig for å øke forståelsen av verdien naturen har. Likevel vil en kraftig økt bruk av naturen by på noen utfordringer.

Naturen er en levende organisme som er sårbar for menneskelig påvirkning. Nedtråkk og slitasje på vegetasjon er en sentral utfordring når det kommer til storstilt ferdsel ute i naturen (Meld. St. 19. (2016), s. 6). På flere populære friluftsområder rundt om i landet har man sett betydelig slitasje i landskapet. Løsningen er ofte å etablere nye stier eller andre former for tilrettelegging som sentrerer ferdsel og aktivitet langs smalere linjer.

Å finne en god balanse mellom graden av inngrep og opplevelsen av urørt natur er særlig viktig om man skal tilrettelegge i friluftsområder.

Miljødirektoratet har utarbeidet en veileder for naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv, som bygger på en rekke prinsipper om hvordan man skånsomt kan tilrettelegge for friluftsliv. Områder med

tilrettelegging kan være bra hvis målet er å gjøre friluftslivet lettere tilgjengelig, eller om man behøver å føre gående utenom de mest sårbare naturområdene (Miljødirektoratet, 2019a)

Sigdestadneset er et lite friluftsområde som er lokalisert ved bygda Ålfoten i Ålfotfjorden. Ålfotfjorden ligger i indre del av Bremanger kommune, som per 2022 har et folketall på 3457 (SSB, 2023c). På Sigdestadneset kan man blant annet finne en opparbeidet bål plass med et tilhørende grindbygg. Dette området blir hovedsakelig brukt av Ålfoten oppvekstsenter, som er skolen og barnehagen som ligger like ved.

Grunneier av Sigdestadneset er Sogn og Fjordane Energi (SFE), men området forvaltes i praksis av grendeutvalget i Ålfoten. Bakgrunn for dagens begrensede utvikling på Sigdestadneset, er at gjeldende reguleringsplan er utdatert, og området er nå båndlagt i påvente av en ny reguleringsplan.

SFE og kommunen er positiv til utvikling på Sigdestadneset, og er i en prosess hvor de forsøker å finne ut hva området kan brukes til i fremtiden. Befolkningen i Ålfoten har allerede tilgang på store friluftareal, men står uten et skikkelig tilrettelagt friluftsområde som kan

benyttes av alle folk og alders-grupper. Ålfoten har heller ikke mange sosiale møteplasser, aktivitetsområder eller overnattingsmuligheter.

Dette mulighetsstudiet tar derfor sikte på å undersøke hvordan Sigdestadneset kan utvikles til å dekke noen av disse manglene som Ålfoten har. Dette skal gjøres på en måte som også tar grundig hensyn til naturen. Vårt mål er å introdusere en rekke tiltak som tar sikte på å heve Sigdestadneset som et attraktivt friluft- og aktivitetsområde for både lokale så vel som for turister.

Problemstillingen for oppgaven lyder som følger:

«Hvordan gjøre Sigdestadneset til en tilgjengelig og attraktiv aktivitetsarena for flere brukergrupper samtidig som man minimerer omfang av naturinngrep?»

For å best oppnå et godt svar på problemstillingen, har vi også formulert to delmål som skal være sentrale for utformingen av tiltakene.

Delmål 1:

Øke mulighetene for aktivitet og sosialisering for de lokale.

Delmål 2:

Tilrettelegge for økt turisme.

Bremanger kommune

Areal
833 km²

Befolkningsframskriving

2022 **3474**

2030 **3298**

2050 **3062**

Ålfotbreen

Sigdestadneset
Areal
174043 m²

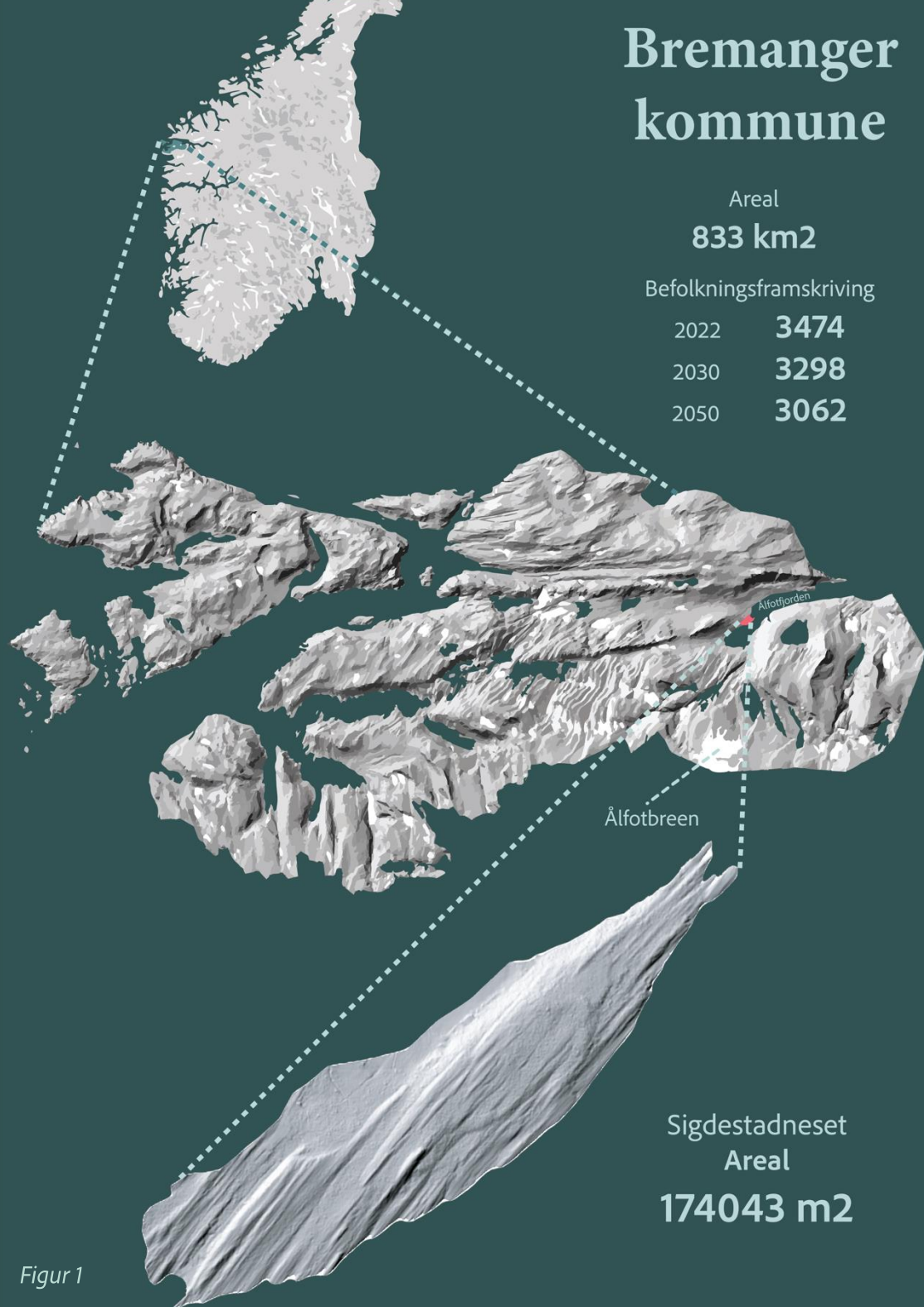
Lokalisering og introduksjon av studieområdet

Sigdestadneset, som er studieområdet i denne oppgaven (fig 1-3), er et langstrakt nes som stikker seg ut i Ålfotfjorden. Ålfotfjorden er en liten fjordarm fra Nordfjorden, og ligger i indre del av Bremanger kommune.

Bremanger er en kystnær vestlandskommune på 833 km² (SSB, 2023d), og er kjent for særegne fjellformasjoner og et rikt natur- og dyreliv. Kanskje mest kjent er Ålfotbreen, som ikke ligger så langt unna studieområdet (fig1).

På nordsiden av Ålfotfjorden ligger bygda Ålfoten, som består av fem bygdelag. Disse fem er henholdsvis Førde, Sigdestad, Myklebust, Brotane og Vik (fig 2). Tilkomsten til bygda er via riksvei 614 som passerer forbi Myklebustsætra, ned gjennom Hjortefaret, og så til Ålfoten. I Ålfoten finner man ellers en liten dagligvarebutikk, og den eneste etablerte turistattraksjonen Hjortegården, som ligger innerst i Førde (fig 2).

Selve Sigdestadneset ligger sør for det lille bygdelaget Sigdestad, og her finner man også Ålfoten oppvekstsenter som er barnehagen og skolen for hele bygda (fig 3). Sigdestadneset er i dag benyttet primært av Ålfoten oppvekstsenter som et utendørs undervisnings- og rekreasjonsområde. Neset domineres av furuskog, og har et lite grindbygg med bål plass.

Figur 1

Figur 2

Figur 3

Metode

En mulighetsstudie er en utredning som bringer frem nye ideer og belyser potensiale for et areal eller område (Multiconsult, u.å.). Denne studien er med på å danne et grunnlag for videre forvaltning og utvikling på Sigdestadneset. Kunnskapsgrunnlaget vi har skaffet oss er gjennom analyser, befaringsrunder, registreringer, innhenting av informasjon på nett, og medvirkning fra lokale. Vårt forslag til utforming er basert på et resultat fra disse analysene og tilbakemeldinger fra lokale i Ålfoten.

Landskapsanalyse

For å vurdere naturlige kvaliteter, beskrive områder og finne sårbarheter på Sigdestadneset har vi gjennomført en Landskapsanalyse som er basert på Direktoratet for naturforvaltning sin «*Veileder i Metode for Landskapsanalyse i kommuneplan*» (Direktoratet for naturforvaltning & Riksantikvaren, 2011).

Denne landskapsanalyse metoden er originalt delt opp i fem faser og skal beskrive store områder som for eksempel en kommune. Vi har derfor begrenset landskapsanalysen for å tilpasse lokaliteten og størrelsen til Sigdestadneset. Noen av temaene i veilederen har blitt slått sammen eller fjernet for det som er relevant for vårt område. Vi har jobbet med fase en og fase to, som fastsetter mål og rammer for videre arbeid, og det som

omhandler naturgrunnlag, arealbruk, kulturhistorie og romlige-estetiske forhold. Alle analyser og registreringer er satt i sammenheng med det store landskapsrommet rundt Sigdestadneset, som har både landskapsvernområder, kystlinje og tettbygde strøk.

SWOT

SWOT er en strategisk analyse som danner et bilde over styrker og svakheter i et landskap. Det er en forkortelse for *Strength* (styrker), *weakness* (svakheter), *opportunities* (muligheter) og *threats* (trusler). SWOT er basert på informasjon og funn fra både landskapsanalysen og spørreundersøkelsen.

Registreringer

To synfaringer ble gjennomført på Sigdestadneset for å bli bedre kjent med området i løpet av høst- og vårsesongen 2022/2023. Under synfaringene ble de romlige-estetiske forholdene bestemt, og det ble gjort kartlegging av ulike naturtyper, registrering av vegetasjon og topologi, samt observering av den nåværende bruken av området.

Medvirkning

Ønsker og innspill fra lokalbefolkningen har vi sett på som en sentral del av oppgaven, med den hensikt å utforme noe som faktisk vil bli brukt. Vi utformet en enkel spørreundersøkelse som ble distribuert via to Facebook-grupper med lokal tilknytning, og gjennom epost til den lokale skolen. Vi ønsket å vite hvordan området blir brukt i dag, og hva de lokale kunne tenke seg for fremtiden.

Annen informasjon er hentet gjennom e-post korrespondanse med lokale beboere. Dette har vist seg å være spesielt verdifullt da historisk informasjon har vært vanskelig å oppdrive. Vi hadde også møter med kommunen i Bremanger og et møte med Arild Bruland som representerer grunneier SFE - her fikk vi servert nyttig og viktig informasjon.

Programvare

Kart-databaseprogrammet QGIS ble brukt for å produsere kartgrunnlag og gjøre analyser. AutoCad ble benyttet for å lage rammeverket til plankartet. Programmene Adobe Illustrator (AI) og Photoshop (PS) ble brukt for å produsere illustrasjoner og visuelle utforminger.

Appen PolyCam benyttet vi for «LIDAR- scanning» av elementer på Sigdestadneset. Gamle grunnmurer og viktige landformer ble kartlagt for deretter å lage 3D modeller i dataprogrammet Sketchup.

Figur 4

Figur 4: Dataprogrammer som er blitt brukt

Teoretisk bakgrunn

Naturvennlig tilrettelegging

Veileder for naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv har blitt utarbeidet av Miljødirektoratet i 2019 (Miljødirektoratet, 2019b). Veilederen peker på en rekke konkrete prinsipper som bør tas i betraktning for å oppnå en naturvennlig tilrettelegging.

For å skape en god balanse mellom natur og reiseliv er det viktig å ha områder med og uten tilrettelegging, slik at dyre- og planteliv ikke går tapt. Samtidig er det viktig å tilrettelegge for friluftsliv for å øke deltakelsen og helsegevinstene for befolkningen.

Disse prinsippene er blant annet at tilrettelegging kan være positivt for naturen når man tar hensyn til sårbare områder og gjør små, men tilstrekkelige tiltak og inngrep. Prinsippet om å begrense inngrepene handler om å tilrettelegge på en måte hvor «smått, men godt nok» er baktanken.

Prinsippet om å utnytte terrengformer og skape variasjon innebærer å bruke landskapet og terrenget for å skjule inngrep og lage naturlige skillelinjer og overganger mellom ulike soner. Dette kan være gangveier eller bygninger som er tilpasset eller nedsenket i terrenget.

Prinsippet om å velge holdbare, stedegne materialer tilpasset landskapet, er viktig for å sikre at utformingen av et område tar hensyn til både estetikk og levetid.

En naturvennlig tilrettelegging av stier tar utgangspunkt i vurderingen av hvor stiene skal gå i landskapet. Spesielt viktig er universell utforming, der man må ta hensyn til stigningsforhold, bredde og dekke for å ivareta ulike brukergruppers ønsker og behov.

Viktige prinsipper for tilrettelegging i strandsonen går ut på at man ikke skal fjerne mer vegetasjon enn nødvendig, og at man skal unngå å forstyrre dyrelivet. Man skal la mest mulig av strandsonen være urørt av inngrep, i tillegg til at bygninger ikke skal være skjemmende eller dominerende. (Miljødirektoratet, 2019c)

Universell utforming

«Universell utforming handler om gode liv for alle og et samfunn som er brukbart for alle» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2021a)
Veilederen for universell utforming i planlegging, utgitt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2021, gir retningslinjer for å sikre god universell utforming av nye anlegg i planarbeidet.

Ifølge Lov om likestilling, handler universell utforming om det å tilrettelegge de fysiske forholdene, slik at de vanlige funksjonene til en virksomhet kan brukes av flest mulig, uavhengig av funksjonsnedsettelse. Offentlige og private virksomheter rettet mot allmennheten har plikt til å sikre universell utforming av sine vanlige funksjoner. (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2021b)

Manglende universell utforming kan anses som diskriminering ifølge *likestillings- og diskrimineringsloven §8 og §17* (2018). Videre gir også *Plan- og bygningsloven (2008) §5-4, fjerde ledd* fylkeskommunen og statsforvalteren rett til å fremme innsigelser basert på manglende universell utforming. Derfor er det viktig å vurdere tilgjengelighet og universell utforming ved planlegging av uterom og veier som skal komme allmennheten til gode.

I praksis betyr dette at spesifikke retningslinjer må følges i utformingen av anlegg. I *TEK10, kapittel 8, §8-7* står det om «gangatkomst til uteoppholdsareal med krav om universell utforming» at tilkomst skal være trinnfri, og stigningen på ramper bør ikke være større enn 1:20 (Direktoratet for byggkvalitet, 2016).

På kortere strekninger opp til 3,0 meter kan maksimal stigning være 1:12. Det skal da være hvileplan på minimum 1,6 meter for hver 0,6 meter høydeforskjell. Hvis terrenget er for bratt for å oppnå kravet om stigningsforhold, skal stigningen være maksimalt 1:10.

Videre gjelder det at minimum bredde på universelle gangveier er 1,8m. Andre krav dreier seg om belysning, skilting og sikring med gjerder osv

Universell utforming av uterom og veier handler altså om å skape et inkluderende og tilgjengelig samfunn der alle kan bevege seg fritt og delta på lik linje. Ved å følge retningslinjer og prinsipper for universell utforming, sikrer vi at uterom og veier er tilgjengelige for alle, uavhengig av funksjonsnedsettelse.

Analyse

2.

- Landskapsanalyse
- Spørreundersøkelse
- Innspill
- SWOT analyse

Landskapsanalysen

Landformer

Sigdestadneset ligger som en del av det store landskapsrommet Ålfotfjorden, en 8,5 kilometer lang bre-erodert u-dal. Ålfotfjorden er en fjordarm som stikker ut fra Nordfjord, og starter ved Gjegnalunden, like hvor Øksneelvane har sitt utløp. Fjelltoppene strekker seg langs fjordtrakten, og ruver 500moh på sørsiden, og 1000moh på nordsiden (fig 5). Fjorden er på sitt smaleste like ved Sigdestadneset, på om lag 397 meter. På fjordens breieste punkt måler den seg til 1,2km.

Landskapet i Ålfotfjorden er ifølge NiN-systemet for kategorisering av landskap betegnet som et «relativt åpent fjordlandskap med bebygde områder: LA-TI-K-F-9» (Artsdatabanken, u.å.a) Dette ser man ved at fjorden er relativt åpen med store flater, hvor bebyggelse er etablert mellom fjordbassenget og fjellene.

Geologien i Bremanger er i en særklasse i Norge. Her har den kaledonske fjellkjeden kollapset, og nedsenkningene har ført til akkumulering av store mengder sedimenter i løpet av devontiden. På grunn av landglidning, eller tektonisk forflytning, sank sedimentbassenget ned ytterligere, og nye sediment akkumulerte over. Gjennom en lang prosess hvor dette gjentok seg ble det skapt en lang hyllelignende formasjon, kjent som Hornelenbassenget.

Denne har med tiden blitt presset opp igjen i dagen, og er det som nå synes som det karakteristiske hylle-fjell landskapet i Bremanger («Geologi Ålfoten Landskapsvernområde», u.å.)

Hele Bremangerlandet, inklusiv Ålfotfjorden, er del av det omtalte Hornelenbassenget som består av store mengder sedimentær sandstein (Larsen, u.å.). Bergarten man finner på Sigdestadneset består av godt nedslippt bre-erodert sandstein.

Figur 5: Oversikt over landformer i Ålfotfjorden

Generelt sett kan topografien til selve Sigdestad beskrives som særegen. Hele neset har spesielle og definerte topografiske variasjoner, i form av langstrakte bergrygger som ligger tett i tett. Disse blankslipte bergene har tydelige spor som vitner om bre-erosjon. Ryggene strekker seg mer eller mindre sammenhengende fra øst til vest enden av neset, og skaper flere nedsenka passasjer i landskapet mellom seg. De langstrakte ryggene har langs sine topper mer eller mindre bratte stup på begge sider.

På de åpne svabergene på sør-vest enden av neset er den særegne topografien spesielt tydelig (fig 6). Vegetasjonen her er svært tynn, til ikke eksisterende. Terrengformen på området gjør det krevende å ta seg frem. Beveger man seg tvers over kortsiden (nord-sør retning), vil man få en berg-og-dalbane opp og ned fra de mange ryggradene. Det er derimot noe enklere å bevege seg i øst-vest retning, langs de naturlige passasjene gitt av ryggradene.

Figur 6: Landformer på Sigdestadneset

Klima

Klimaet i Bremanger er et typisk kystklima med høy luftfuktighet og milde temperaturer på vinter og sommer. Kommunens administrasjonssenter Svelgen, er kjent som et av de våteste stedene i landet, med et gjennomsnittlig årsnedbør på 2773mm de siste 30 årene (*Observasjoner og værstatistikk—Seklima*, u.å.a)

Nedbørsdata hentet fra værstasjonen i Ålfoten viser et noe mindre nedbør her enn det man har i Svelgen. Gjennomsnittlig årsnedbør for Ålfoten fra 1990 til i dag er 2455mm. Perioden med mest nedbør er høst- og vinterperioden, hvorpå mai-juli er de tørreste. I 2022 var den totale nedbørsmengden i Ålfoten på 2566,6mm (*Observasjoner og værstatistikk—Seklima*, u.å.b)

Ålfoten befinner seg innenfor sørboreal sone, i *klart oseanisk seksjon*. Den vanligste vegetasjonen innen sørboreal sone er en blanding av furu og løvskog med noen innslag av varmekjære vegetasjonstyper (Moen, 1998, s104). Dette stemmer godt overens med den vegetasjonen man finner i Ålfoten og Vestlandet generelt.

Solforholdene i Ålfoten er relativt gode til tross for plasseringen i en dyp fjord med høye fjell. Sigdestadneset og bebyggelsen i Ålfoten ligger på nordsiden av den øst-vest strakte fjorden og har dermed solen mot seg fra sør gjennom dagen.

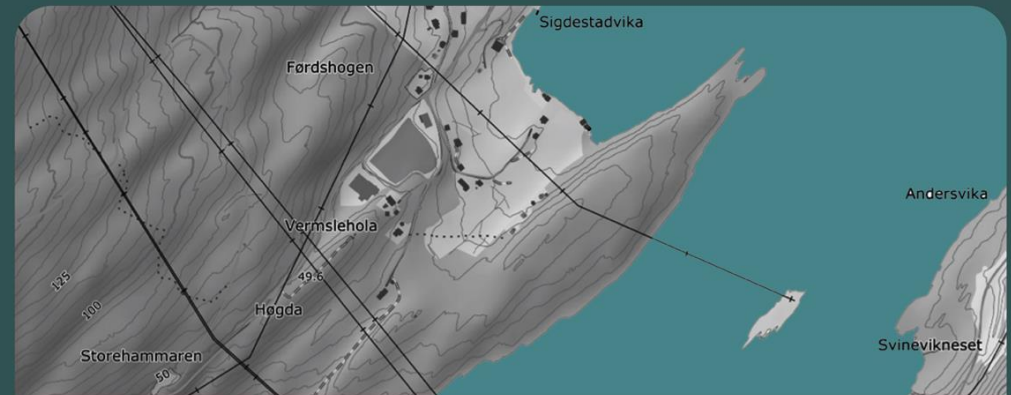
Havstigningskart

Naturfarer

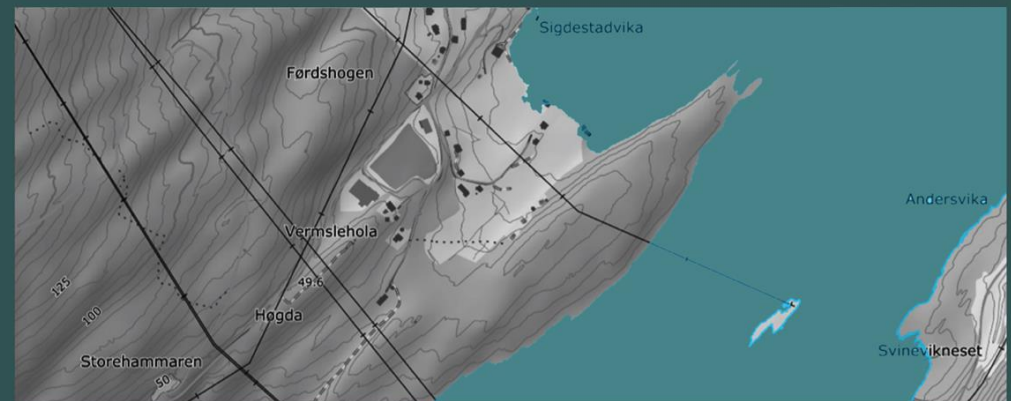
Sigdestadneset er utsatt for springflo og stormflo som kan gi høy vannstand rundt neset. Beregninger gjort ved Svelgen viser at havstigningsnivået med klimapåslag er regnet til 69 cm, og returnivået for stormflo (200 års intervall) er på 231 cm (Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap, 2016). Figur 7 viser normaltstand for Sigdestadneset i 2017, middelhavnivå i 2090, og stormflo i 2090 (200 års intervall). I fremtiden må det også tas hensyn til havstigning som følge av klimaendring.

Ålfotfjorden er registrert som et sekundærrområde for fjellskred som kan resultere i høye bølger ved neset. Det er vurdert at årlig nominell sannsynlighet for fjellskred er under 1/5000 (Naturbase, 2018)

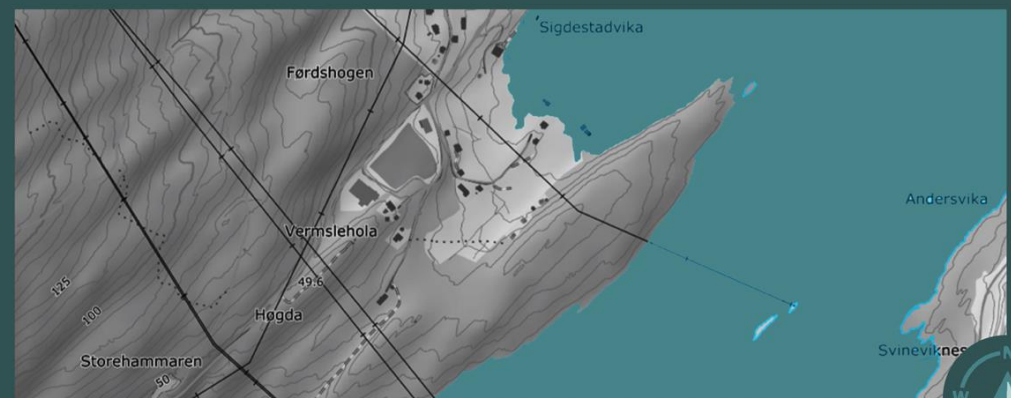
Vind kommer innover kysten fra sør-vest, og målinger gjort 50 meter over bakken har beregnet årsmiddelvind for Sigdestadneset til å være på 5-6 m/s som tilsvarer laber bris (Kjeller Vindteknikk, 2009).

Middel høyvann 2017

Middel høyvann 2090

Stormflo 2090, 200 års intervall

0 100 200m

Naturtyper

Sigdestadneset har to naturtyper – nakent berg og fastmarksskogsmark (figur 8). Nakent berg inkluderer svabergområdene som strekker seg rundt hele neset (Artsdatabanken, u.å.b). Fastmarksskogsmark utgjør resten av området, og består hovedsakelig av furuskog, et mindre område med bjørkeskog, og noen innslag av rogn og gråor (Artsdatabanken, u.å.c)

I utkanten av skogen er jordsmonnet tynt med mye berg i dagen, spesielt i sør-vest. Inn mot senter og i skyggefulle områder finner man en tykkere podsoljord som skaper ulike gradienter som påvirker trærnes vekstvilkår (Miljølære, u.å.). Vestsiden og sørsiden har en lysåpen furuskog (*Pinus sylvestris*) som hovedsakelig består av små trær som står enkeltvis på tynt jordsmonn. Dette skiller seg fra den tette og noe fuktigere furuskogen man finner inn mot midten av neset og på nord-østlig side.

Tresjiktet beskrives som høyt og tett mot midten, og lavt og spredt i overgangen fra skog til svaberg. Felt- og bunnsjiktet i skogsområdene består av lyngarter som blokkebær (*Vaccinium uliginosum*), krekling (*Empetrum nigrum*), og røssllyng (*Calluna vulgaris*), men også mosearter som furumose (*Pleurozium schreberi*) og torvmose (*Sphagnum spp.*) i de fuktige områder.

Nakent berg

Fastmarksskogsmark

Figur 8

På nord-østlig side finner man klynger av bjørketrær (*Betula spp.*) rundt et gressområde som har tydelige spor etter en gammel beitemark. Dette området har et mangfold av gress- og urtearter, som utgjør hoveddelen av felt- og busksjiktet.

På nakent berg ved strandsonen har få arter fotfeste da jordsmonnet nesten ikke eksisterer. Her registrerte vi sukkulenter som kystbergknapp (*Sedum anglicum*) og rosenrot (*Rhodiola rosea*) i tillegg til stankstorkenebb (*Geranium robertianum*) og skjørbuksurt (*Chochlearia officinalis*).

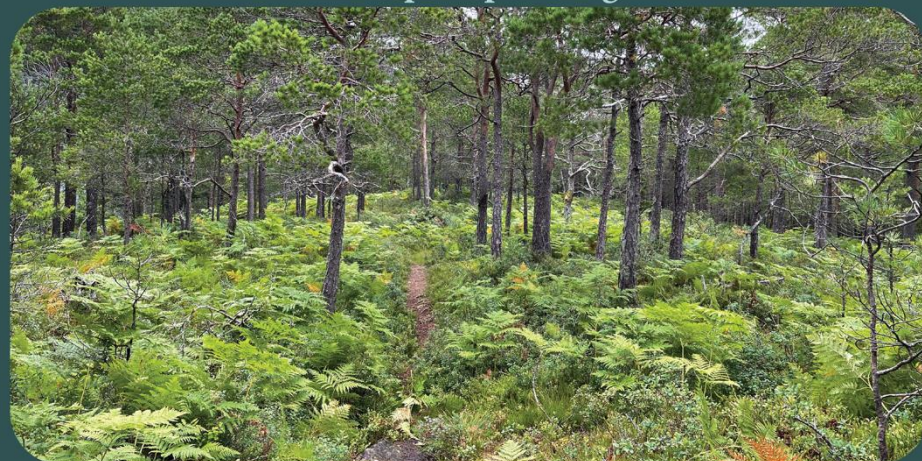
Sigdestadneset er i noen områder preget av gjengroing (fig 9). Spesielt rundt den gamle beitemarken er vegetasjonen tett med klynger av trær som kan minne om krattskog. I de områdene som faktisk er åpne har einstapen (*Pteridium aquilinum*) spredd seg mye, og er i ferd med å konkurrere ut lyngen (Måren & Eklund, 2005)

I strandsonen registrerte vi forskjellige arter av marin vegetasjon, blant annet grisetang (*Ascophyllum nodosum*), sauetang (*Pelvetia canaliculata*) og tarmgrønske (*Ulva intestinalis*) (fig 9).

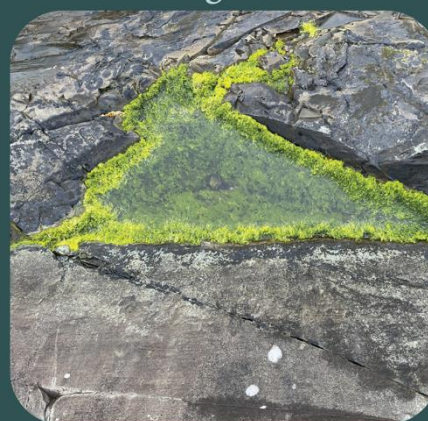
Krattskog i utkant av åpen mark

Einstape i åpen skog

Tarmgrønske

Grisetang

Kulturpåvirket vegetasjonsdekke

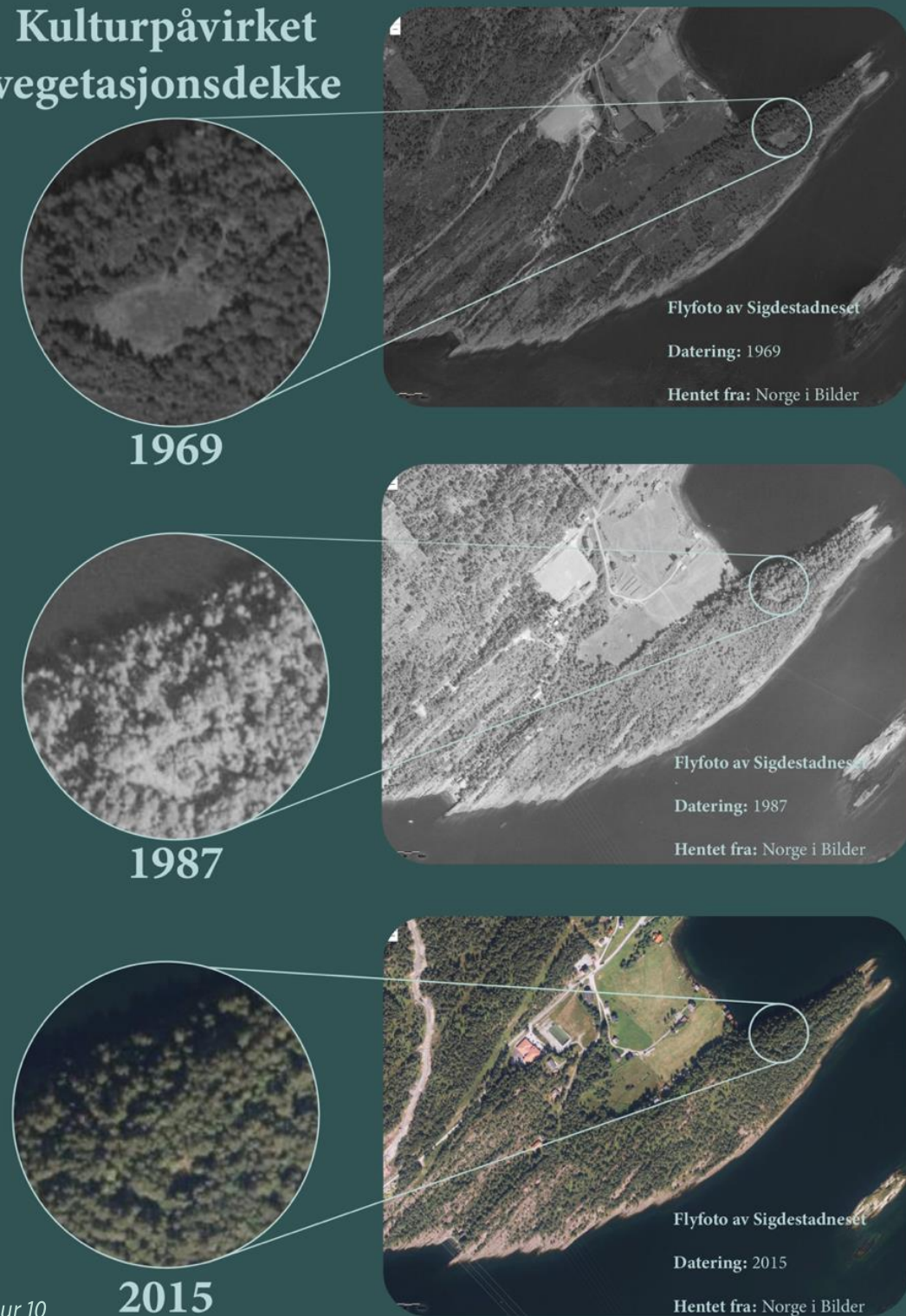
Kulturpåvirket vegetasjonsdekke

Analyseområdet er tilsynelatende lite preget av kulturbetinget vegetasjonsdekke, men et lite areal på nord-øst delen skiller seg ut. Her finner man et åpent område med gressdominert vegetasjon, som kan minne om en seminaturlig eng (Artsdatabanken, u.å.d) (fig 10).

lokale kilder opplyser at det ble drevet slått på neset i hvert fall frem til 1960-tallet (R. Myklebust, personlig kommunikasjon, 16.februar 2023) Sammenligner man flyfoto fra 1969 til i dag, ser man at dette stemmer godt ved at området har grodd betydelig igjen med årene. Graden av gjengroing vitner om den endra arealbruken.

På den seminaturlige engen kan man blant annet finne urte-arter som Rødknapp (*Knautia arvensis*) og Engsoleie (*Ranunculus acris*). Artsmangfoldet var trolig større før, men nå preges området mest av gress og einstape.

Sigdestadneset skal også ha blitt benyttet som beiteareal. Spor etter beiting er vanskelig å se i dag, men forekomst av gressarter mellom lyngen kan tyde på dette. Lokale kilder opplyser om at beitingen opphørte en gang på 1980-tallet (M. Førde, personlig kommunikasjon, 17.februar 2023). Ser man på flyfotofiguren er det også en stor grad av gjengroing på neset som helhet, også utenfor fokusområdet.

Figur 10

Dyreliv i Ålfoten

Dyreliv i området

Ålfoten og Bremanger har et rikt dyreliv, og særlig hjortebestanden ser ut til å trives på Sigdestadneset. Registrering av hvileplasser og ekskrementer har blitt gjort over hele området. I tillegg til hjort er neset også hjemsted for fugleliv da det er satt opp flere fuglekasser i trærne.

Ålfoten som helhet er spesielt viktig for bevaring av arter med høy forvaltningsinteresse. Blant disse artene finner vi ærfugl (*Somateria mollissima*), makrellterne (*Sterna hirundo*), fiskemåke (*Larus canus*) og grønnfink (*Chlorus chlorus*), som alle er registrert som sårbar eller sterkt truet ifølge Artsdatabankens rødliste (Artsdatabanken, 2021).

I tillegg er Ålfotfjorden kartlagt som et lokalt viktig gytefelt for torsk etter funn av egg (Havforskningsinstituttet, 2015). De registrerte torskeartene i fjorden er hvitling og brisling (Artsdatabanken, 2004).

Nordflaggermus (VU)
Foto: Marit M. Simonsen

Grønnfink (VU)
Foto: Per Harald Olsen

Ærfugl (VU)
Foto: Andreas Tjernshaugen

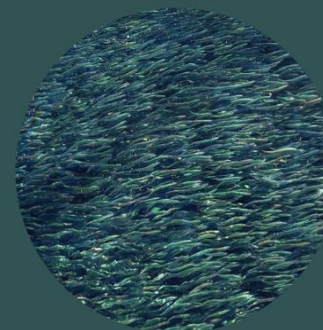
Makrellterne (EN)
Foto: Corine Bliet

Gjøk (NT)
Foto: Mike McKenzie

Hjort (LC)
Foto: Egill J. Danielsen

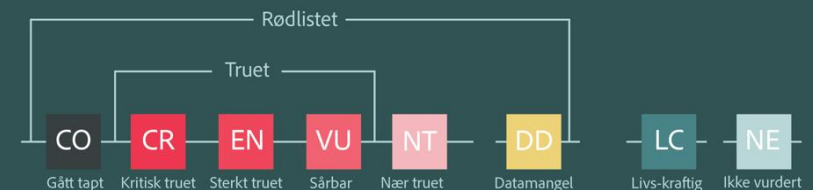
Brisling (LC)
Foto: Erling Svendsen

Hvitling (LC)
Foto: Erling Svendsen

Lirype (LC)
Foto: Alan D. Wilson

Figur 11

Historisk utvikling

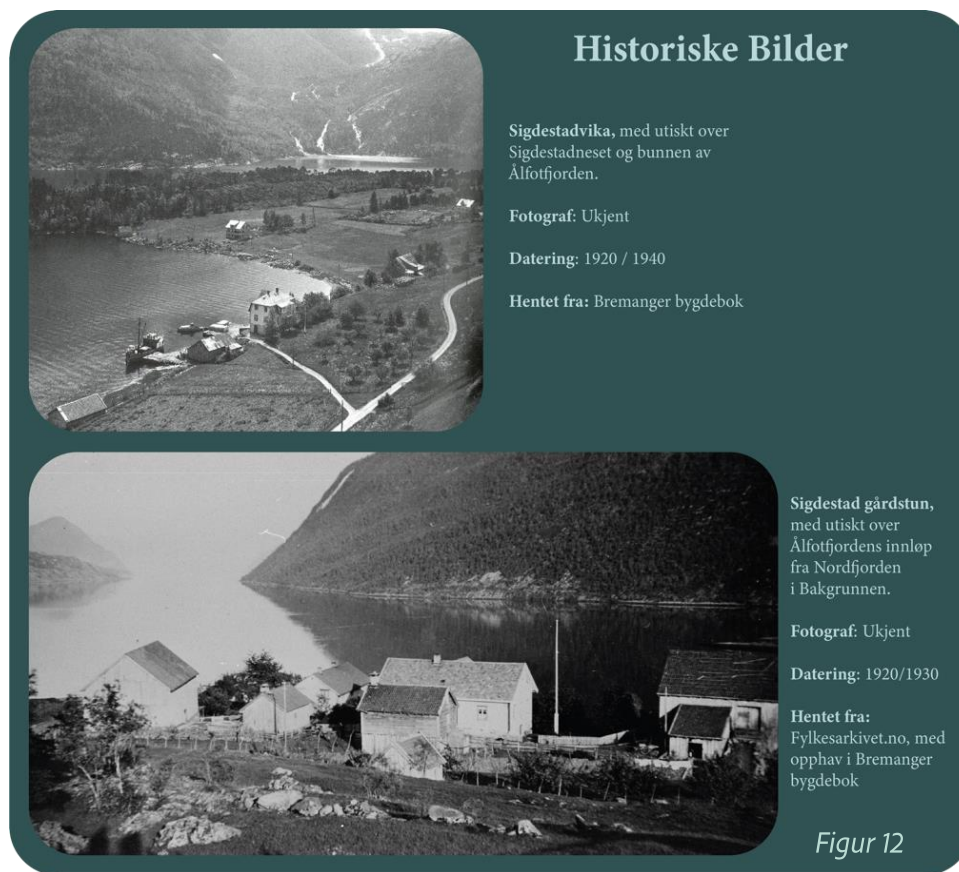
Det er beskrevet i *Bremangers bygdebok* at det trolig har vært aktivitet på Sigdestad og i Ålfoten så tidlig som 1000-tallet og kanskje før. Den første skriftlige kilden som omtaler Sigdestad er Bjørgvin Kalvskinn fra midten av 1300-tallet. Stedet ble da omtalt ved navnet *Sigðastoðdum* (Svinhus, 2006, s.447).

Det skulle ta nesten 300 år før stedet igjen dukket opp i en skriftlig kilde, men denne gangen, like før 1600-tallet, ble navnet «Seigestad» brukt. I 1603, ble navnet Sigdestad som vi kjenner i dag tatt i bruk. Eksakt hva eller hvem navnet Sigdestad kommer av er omdiskutert, men man regner med at navnet er avledet fra kvinnenavnet Sigrid (Svinhus, 2006, s.447).

Opp gjennom tidene har Sigdestad vært et lite jordbrukssamfunn. De tre gårdsbrukene på Sigdestad som det skrives om i 1626 livnærte seg på jordbruk og skogbruk, samt fiske til eget hushold. Gårdsbrukene på Sigdestad benyttet også Sigdestadneset som utmarksbeite i lengre tid (Svinhus, 2006, s.451).

I bygdeboka kan man lese at det i 1645 var om lag 14 beboere på Sigdestad gardsgrend. Først i 1840, nesten 200 år senere, steg befolkningstallet for det lille fjordsamfunnet på Sigdestad til over 20 (Svinhus, 2006, s.451). Figur 12 viser historiske bilder av Sigdestad og Sigdestadneset fra 1900-tallet.

Skogsdriften skal uansett ha vært den største inntekten, og befolkningen på Sigdestad ble omtalt som «temmelig formuende», sammenlignet med andre folk i regionen (Svinhus, 2006, s.451). Jordbruk, skogbruk og fiske holdt frem på tradisjonelt vis frem til 1900-tallet da moderniseringen av jordbruket inntraff.

Figur 12: Historiske bilder av Sigdestad

Historiske Bilder

Rekevika 1, Bygget som Ålfotselskapet fikk oppført som administrasjonshotell på 1920-tallet. Personene i forgrunnen av bildet: Roald og Olav Birger Solheim

Fotograf: Andreas Solheim

Datering: ca 1952

Hentet fra: Fylkesarkivet.no

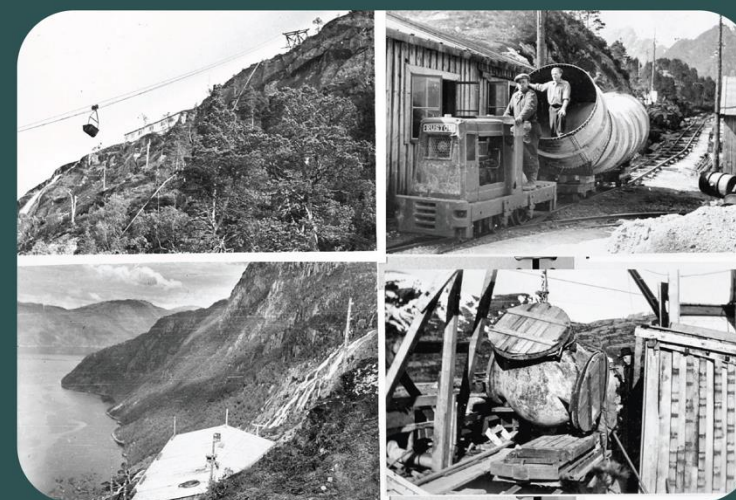
I 1920 kjøpte Ålfotselskapet, senere kjent som Sogn og Fjordane Energi (SFE), hele Sigdestadneset. På den tiden ble det lagt planer om å oppføre bolighus på neset, ifølge opplysninger fra Bremanger kommune.

Ålfotselskapet hadde angivelig utarbeidet en omfattende plan for denne boligbyggingen, men den ble aldri realisert (M. Myklebust, personlig kommunikasjon, 14.februar 2023)

Ålfotselskapet fikk samme år oppført en annen bygning på Sigdestad, i nærheten av neset (Fig 13) Denne relativt store og staselige bygningen fungerte som administrasjonshotell for Ålfotselskapet (Solheim, u.å.). Gjennom historien har bygget hatt flere ulike funksjoner. I byggets siste aktive periode, fungerte den som skole. Huset står fremdeles i dag.

Årsaken til Ålfotselskapets mange eiendomsoppkjøp var at selskapet hadde store planer for kraftutbygging i Ålfotfjorden. På 1940-tallet ble utbyggingen av Øksenvane vannkraftverk påbegynt (Fig 13) (Kjell Askeland, 2018). Øksenvassdraget ligger på sørsiden, helt i starten av Ålfotfjordens innløp (Fig 5). Anleggsarbeidet bidrog til at mange av innbyggerne i Ålfoten fikk en helt ny inntektskilde, med lønninger som overgikk alt de tidligere hadde opplevd. Øksenvane vannkraftverk ble satt i drift i 1953 (Rosvold, 2023).

I alle år siden har SFE hatt en sentral rolle i Ålfoten, og jobber kontinuerlig med energiproduksjon og utbygging rundt om i regionen.

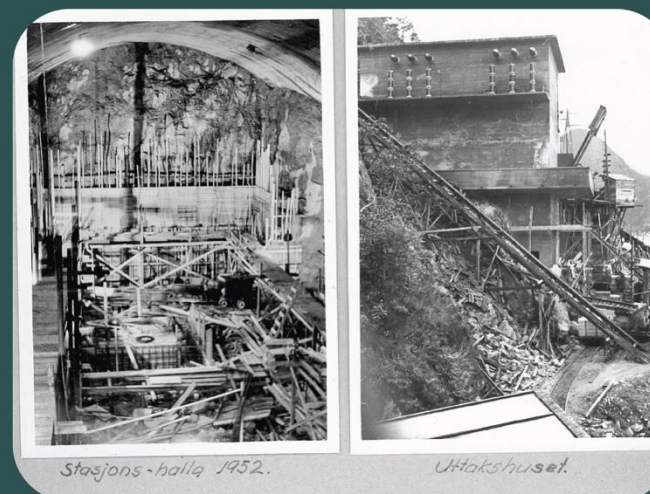

Byggingen av Øksenvane vannkraftverk. Man ser Taubanen, brakken på toppen, rørdel og ventil under transport.

Fotograf: Audun Sigdestad

Datering: 1952 - 1953

Hentet fra: Fylkesarkivet.no

Stasjons-hallq 1952.

Uttakshuset.

Byggingen av Øksenvane vannkraftverk. Øverst til venstre: Stasjonshallen. Oppe til høyre: Uttakshuset.

Fotograf: Audun Sigdestad

Datering: 1952 - 1953

Hentet fra: Fylkesarkivet.no

På Sigdestadneset stod det en gang på 1800-tallet en husmannsplass. Huset ble plukket fra hverandre og flyttet en gang tidlig på 1900-tallet, og skal angivelig ha blitt satt opp lengre ute i fjorden (M. Førde, personlig kommunikasjon, 14.februar 2023).

Per Rasmussen og hans kone Kristine Hansdotter var trolig de siste som bodde fast på neset. Det står i Bygdeboka at Per døde i 1879 av følgende årsak: «*vart ihelslegen då han vart treft av eit vedlass som dei førde ned på løypestreng*». Konen Kristine døde mye senere, en gang på tidlig 1900-tallet (Svinhus, 2006, s.465). Man kan anta at dette var blant de siste som bodde på husmannsplassen på Sigdestadneset, siden huset ble flyttet kort tid etter deres bortgang.

Slått og beite på Sigdestadneset foregikk likevel etter at husmannsplassen ble avviklet, men slåttene ble da gjort av familien Fauske som hadde gård lengre ute i fjorden. Gresset ble transportert med robåt fra neset og hesjet på Fauske sin gård. Beiteaktiviteten var det gårdene på Sigdestad som sto for, slik som i tidligere tider (R. Myklebust, personlig kommunikasjon, 16.februar 2023).

I dag er restene etter denne husmannsplassen blant de eneste kulturhistoriske elementene som er å finne på Sigdestadneset (fig 14). Grunnmuren fra huset står enda, og man kan også finne noen spor etter en steinmur rundt om på neset.

Husmannsplassen, grunnmuren slik den idag kan synes i terrenget på Sigdestadnesets Nord-Øst side

Fotograf: Jonas Emil Sundnes

Datering: 2022

Husmannsplassen, grunnmuren slik den idag kan synes i terrenget på Sigdestadnesets Nord-Øst side.

Fotograf: Jonas Emil Sundnes

Datering: 2023

Steinmur, rester etter steinmuren, som sporadisk dukker opp i terrenget omkring husmannsplassens lokasjon.

Fotograf: Jonas Emil Sundnes

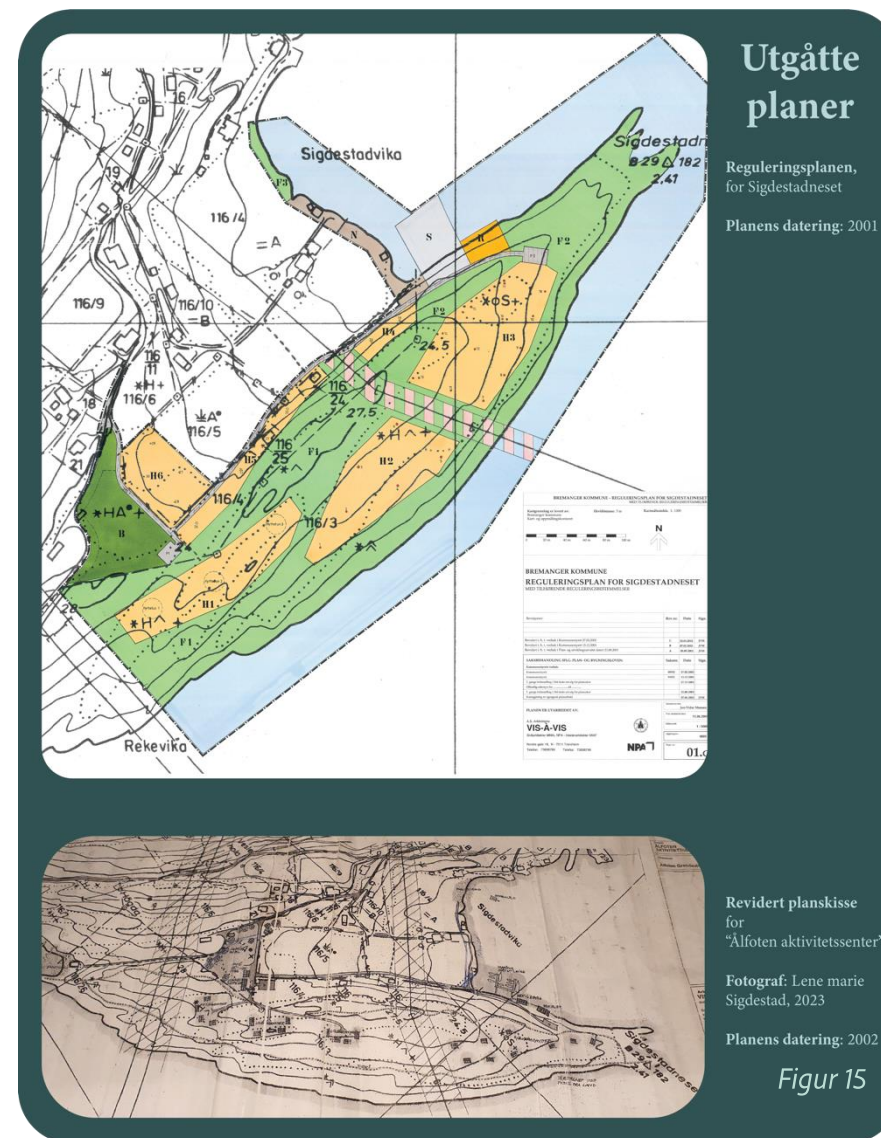
Datering: 2023

I 2002 ble Sigdestadneset regulert til fritidsboligformål i kommunens arealplan (fig 15). Prosjektet fikk navnet "Ålfoten aktivitetscenter" og ble utarbeidet av VIS-A-VIS arkitekter på oppdrag fra kommunen.

Det ble vedtatt at totalt 44 hytter kunne oppføres i henhold til §3.2 (Reguleringsplan for Sigdestadneset, 2002). Også campingplass, senterområde, naust, kjøreveg, felles avkjørsel, parkering, spesialfriluftsområde og småbåthavn var inkludert i den omfattende planen.

I 2007 ble det lagt ut 18 tomter for salg (Nygård, 2007) men av ulike grunner ble det ingenting av dette prosjektet, og Sigdestadneset ble stående uberørt.

Opp gjennom tidene ser vi at det har vært mye historie og aktivitet i Ålfotfjorden. Sigdestadneset har flere ganger vært gjenstand for planer om utbygging, som hittil ikke har gått veien.

Figur 15: Utgåtte planer

Dagens arealbruk

Bakgrunnen for den begrensede utviklingen på Sigdestadneset, er at reguleringsplanen er utdatert i henhold til regler for bygging i strandsone etter *plan- og bygningsloven §1-8* (2008). Området er i dag båndlagt av statsforvalter, i påvente av en ny reguleringsplan.

Imidlertid brukes Sigdestadneset i dag som et friluftsområde. Ålfoten oppvekstsenter er de som kanskje benytter området mest, som en aktivitets- og læringsarena. Skolen fikk gjennom støtte midler fra Den Naturlige Skolesekken bygget et grindbygg med tilhørende bål plass (fig 16) (E. Myklebust, personlig kommunikasjon, 16.februar 2023). I området rundt er det mange spor etter barnelek i naturen, med små hytter av mose og pinner. Like i nærheten av grindbygget befinner også den gamle grunnmuren etter husmannsplassen seg (fig 14 over).

I forbindelse med friluftaktivitet på neset, og bål plassen med grindbygg, finner man en tydelig definert skogssti på neset (fig 16 & 17). Også flere mindre stier dukker sporadisk opp, men disse kan vitne mer om dyr- eller hjortetråkk.

SFE eier en fritidsbolig, som ligger like ved enden av Rekevika veien (fig 16 & 17). Fra fritidsboligen går det en kraftig gjengrodd og lite brukt vei ned til et naust i Mortekråna som også er eid av SFE (fig 16 & 17).

Like over naustet i Mortekråna strekker det seg en 420kV høyspent- og en 400V lavspent kabel. Ellers er det svært lite aktivitet og arealbruk på Sigdestadneset i dag. På neste side følger figur 17 som viser et oversiktskart over dagens arealbruk

Figur 16

Figur 16 Bilder av dagens arealbruk

Figur 17

Stedsopplevelse og landskapsrom

Landskapet på Sigdestadneset har store variasjoner i opplevelse etter hvor man befinner seg, og vegetasjon og topografi skaper mange ulike landskapsrom.

Vi har valgt å beskrive seks landskapsrom (fig 18) som er valgt ut på grunnlag av deres særegne kvaliteter og romlige egenskaper. Særegne kvaliteter kan for eksempel være de økologiske eller topografiske særpregene, samt følelsen og opplevelsen disse ulike områdene gir.

Senere i oppgavens tiltaksbeskrivelse vil disse landskapsrommene brukes som viktige referanser.

landskapsrom 6
Flat skogsmark

landskapsrom 5
Furuskog
på høyden

landskapsrom 4
Åpen gressmark

landskapsrom 1
Tørr furuskog, åpent berg

landskapsrom 2
Frødig skog

landskapsrom 3
Berg-hylle

Landskapsrom 1 - Tørr furuskog og åpent berg

Mot Mortekråna i sør-vest enden av neset, danner svaberget et stort og åpent rom med varierende helning (fig 19). Jordsmonnet her er veldig tynt, men blir noe tykkere desto lengre innover på neset man kommer. Vegetasjonen i området består primært av mose og gress som har festet seg langs bergsprekkene. Tørr og kortvokst furuskog dominerer de skogsatte delene av dette landskapsrommet. Skogen kan beskrives som en myk gradient i overgangssonen.

Siden de ytre delene av svaberget har så lite vegetasjon er svaberget ofte sleipt og glatt, noe som gjør området spesielt vanskelig å ta seg frem i. Til tross for lav fremkommelighet er dette et fint sted for opphold. Det sammenhengende og åpne berget skaper et storskala-rom med god kontakt til Ålfotfjorden og fjellene rundt. Et noe forstyrrende element i rommet er høyspentledningene som ruver over (nede fig 19).

Dette landskapsrommet er det største vi har definert på neset, og innlemmer både spredt skogs-areal og åpent berg. Dette gir landskapsrommet en stor variasjon i opplevelse, alt ettersom hvor man befinner seg.

Figur 19

Landskapsrom 2 – Frodig furuskog i dal

På Sigdestadneset skaper den mest dominerende og langsgående bergryggen et skille mellom nordsiden og sørsiden av neset. Denne ryggen rammer inn et frodig skogsområde på sørvestsiden av neset, og danner nærmest en vegg som gir en tydelig avgrensning.

Øverste bildet i figur 20 er tatt oppå den beskrevne ryggen, og nedenfor skråningen til høyre ser man inn i skogsområdet.

Når man entrer skogen fra bergryggen får man en opplevelse av å bevege seg inn i et helt nytt landskapsrom som ligger delvis nedsenket i terrenget.

Denne delen av skogen skiller seg ut ved å være mer etablert og frodig sammenlignet med resten av neset. Skogen er luftig nok til at man ikke føler seg innestengt, og man får også noen gode siktlinjer mot fjorden. Ved ytterkantene av rommet mot fjorden står trærne mer spredt, og man finner noen åpne flater som inviterer til opphold.

Stedet byr på en privat og rolig opplevelse, godt avskjermet fra resten av neset.

Landskapsrom 2
Sør-vest siden
Frodig skog

Foto: Jonas Emil Sundnes

Landskapsrom 3 – Åpne og definerte berghyller i skogkant

Langs store deler av neset strekker den tynnvokste furuskogen seg stort sett helt ned til vannkanten. Kontrasten fra dette er landskapsrom 3. Her opphører furutrærne et godt stykke unna vannkanten, og skaper to åpne og tydelig markerte landskapsrom.

Landskapsrom 3 er beskrevet som ett rom, men er i realiteten to separate men veldig tilsvarende rom som står like ved hverandre, adskilt av en smal trekke.

Den tynne furuskogen i bakkant skaper tydelige og luftige vegger ned mot berget. Rommene består av nakent berg med jevn og slakk helning ned mot sjøkanten som skaper et oversiktlig gulv (fig 21). Noen steder skaper terrenget tydelige og langstrakte hylleformasjoner. Disse hyllene, eller trappene, gjør fremkommeligheten i området god. Hyllene fungerer som gå-gater i langsgående retning, og som trapper når man beveger seg opp eller ned.

Hyllene skaper et dynamisk landskapsrom. De har en funksjon som åpner for utsikt, bevegelse og gjennomgang. Ellers har man alltid god utsikt til det overordna fjordlandskapet her, og opplevelsen av å befinne seg i et maritimt landskap trer virkelig frem.

Figur 21

Landskapsrom 4 – Åpen gressmark med bjørkeskog

Den tidligere slåttemarken, eller seminaturalige engen, er det som danner landskapsrom 4. Det åpne landskapsrommet med sitt grønne og flate gressareal danner et mykt og fremkommelig gulv (fig 22) Området rammes inn av en tett bjørkeskog, noe som står i kontrast til furuskogen som ellers dominerer neset.

Stedet oppleves som et aktivt areal med et åpent og tydelig menneskepåvirket vegetasjonsdekke. Bjørkeskogen rundt landskapsrommet preges av å være relativt gjengrodd av yngre bjørk- og noen rognetrær.

Den svært tettvokste og høyreiste bjørkeskogen skaper en tydelig vegg, som bidrar til å forsterke rom-følelsen. Skogen slipper gjennom lys, men gir ingen direkte siktlinjer til fjorden rundt. Man får dermed en følelse av å være langt inne i en skog, og ikke følelsen av å være på et nes ved fjorden.

Figur 22

Landskapsrom 5: Luftig furuskog på høyden

Midten av neset er hovedsakelig dekket av tett skog, som begrenser utsikten til fjorden og de omkringliggende fjell. Men langs nesets høyeste rygg åpner skogen seg opp, og man får glimt av det vidstrakte landskapet rundt (fig 23). I dette langstrakte landskapsrommet er den viktigste aksen tydelig markert av en smal bergrygg. Området utenfor bergryggen har en fuktig karakter med et tykkere jordsmonn, hvor torvmosen og lyngen trives.

Furutrærne som er nærmest den langstrakte ryggen er kortvokst og spredt (fig23). Dette gir gode utsikter til fjellene rundt, og man kan nesten oppleve det som at man beveger seg i høyfjellet. Likevel er man bare 26 meter over havet, på et nes midt i en fjord. Denne kontrasten gjør opplevelsen av dette landskapsrommet spesiell.

Rommet oppleves som en lang og bred gang, med mange visuelle elementer å sette øynene på. Den lune lyngen og furuskogen, de eksponerte bergryggene, og de flotte fjellene i bakgrunn skaper en god og annerledes opplevelse.

Landskapsrom 6
Nord-vest siden av neset
Flat skogmark

Foto: Jonas Emil Sundnes

Landskapsrom 6: Flat skogmark

Ved inngangen mot Sigdestadneset fra Rekevika, nær barnehagen, befinner det seg et spesielt flatt skogområde som virker å være relativt godt etablert. Skogsområdet rammes inn av veien Rekevika i nord-vest og selve neset i sør. Skogen oppleves luftig og oversiktig med sin store flate. Man får noen siktlinjer ut av skogen mellom de spredte og høyreiste furu og bjørke-trærne (fig 24).

Romfølelsen til skogen er svak, ved at den ikke har noen klare vegger. Men et så stort og flatt areal som skogen befinner seg i, kan best betegnes som utypisk for et område som Sigdestadneset.

Oppsummering av landskapsanalysen

Sigdestadneset er et langstrakt svaberg med en varierende vegetasjonssammensetning på en næringsfattig berggrunn. Topografien består av blankslipt og porøs sandstein, i særegne definerte ryggformasjoner som sannsynligvis er forårsaket av isbre-erosjon. Rygger og hylleformasjoner står tett i tett og strekker seg fra side til side.

Naturtypene man finner på neset er fastmarkskogmark og nakent berg. Naturtypen på Sigdestadneset er normalt forekommende i regional sammenheng, og det er ikke registrert sjeldne plantearter innenfor studieområdet. Den dominerende vegetasjonen i skogen er lyng og furu, i tillegg til store areal med einstape. Jordsmonnet er stedvis tynt og utsatt for slitasje spesielt der det er berg i dagen, som i overgangssonen mellom skogmark og nakent berg.

Sigdestadneset har flere landskapsrom. Synligheten og funksjonaliteten til disse er varierende. Tidligere var neset langt mer åpent, som følge av husdyr på beite. Nå bærer neset et større preg av gjengroing, noe som har redusert synligheten og kraften til flere av landskapsrommene.

Selv om naturen på Sigdestadneset ikke er en utvalgt naturtype som er sårbar i regional sammenheng, er området rundt i Ålfoten likevel av viktig økologisk karakter på grunn av et rikt plante og dyreliv.

Nesets lokalisering midt i vakre Ålfotfjorden gjør at stedet har en særegen kvalitet som er viktig å forvalte i fremtid. Man har i lang tid forsøkt å utnytte neset på ulike måter på grunn av dets plassering og kvaliteter.

Hittil har ikke dette skjedd, av ulike grunner. Området har dermed forblitt et relativt urørt naturområde, og huser i dag bare noen få rekreasjons funksjoner for den lokale barneskolen.

Spørreundersøkelse

Stemmen til de lokale er alltid viktig å ta hensyn til i prosjekter som søker å skape noe nytt. Grad av medvirkning er ofte den avgjørende faktoren for om prosjekter blir vellykket eller ikke. Dette gjelder spesielt på små steder, hvor hver stemme veier tyngre.

Gjennom spørreundersøkelsen samlet vi i løpet av den første uken inn 21 verdifulle besvarelser fra lokalbefolkningen. Det er verdt å nevne at det reelle antallet mennesker som bidrog i disse besvarelsene trolig var høyere, da blant annet besvarelsene sendt inn fra Skolen var gjort av lærer i felleskap med flere elever.

De 21 besvarelsene tilsvarer omtrent 10% av Ålfoten. Besvarelsene i spørreundersøkelsen stemte godt overens med det inntrykket vi hadde fått av lokalbefolkningen ellers gjennom en til en samtaler.

I undersøkelsen stilte vi spørsmål om aldersgruppe, hvilken tilknytning de hadde til stedet og om de er positive til endringer eller ikke. Deretter ble det presentert en rekke tiltak som de kunne stemme på om de ønsket seg eller ikke.

Resultatet for spørreundersøkelsen kan sees på figuren nese side (fig 25).

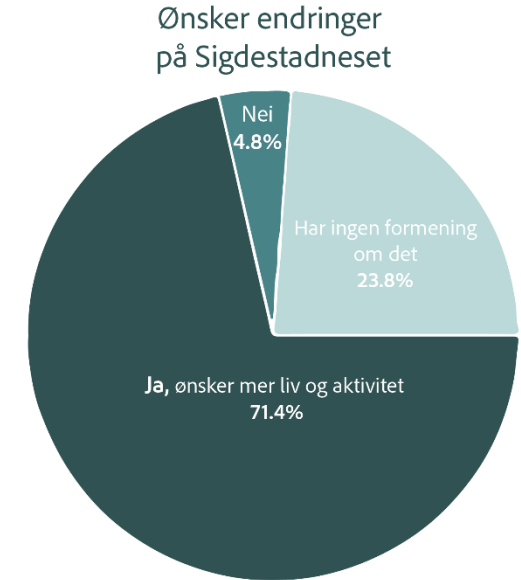
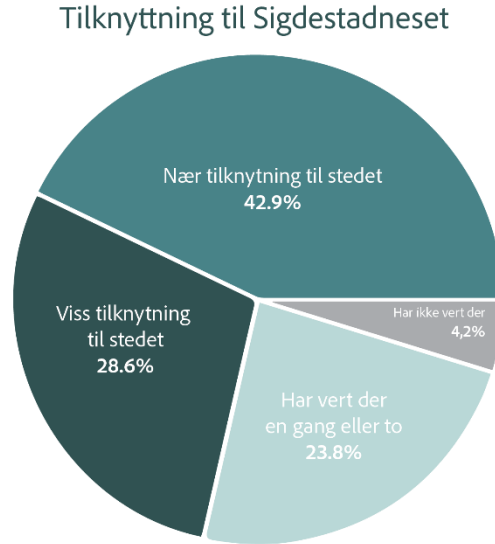
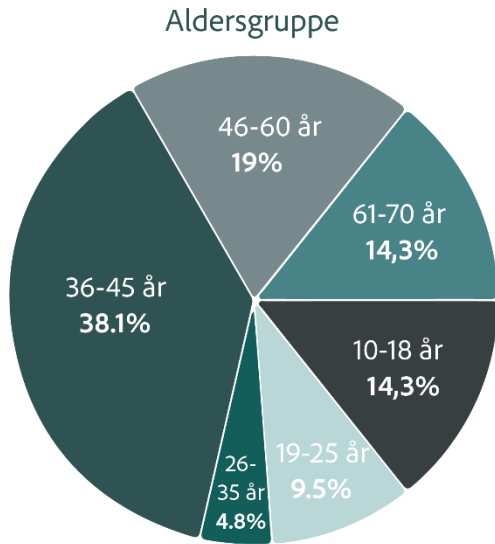
Åpne Innspill fra lokalbefolkningen

På slutten av spørreundersøkelsen fikk alle også mulighet til å komme med åpne tilbakemeldinger for hva de ønsket seg på neset.

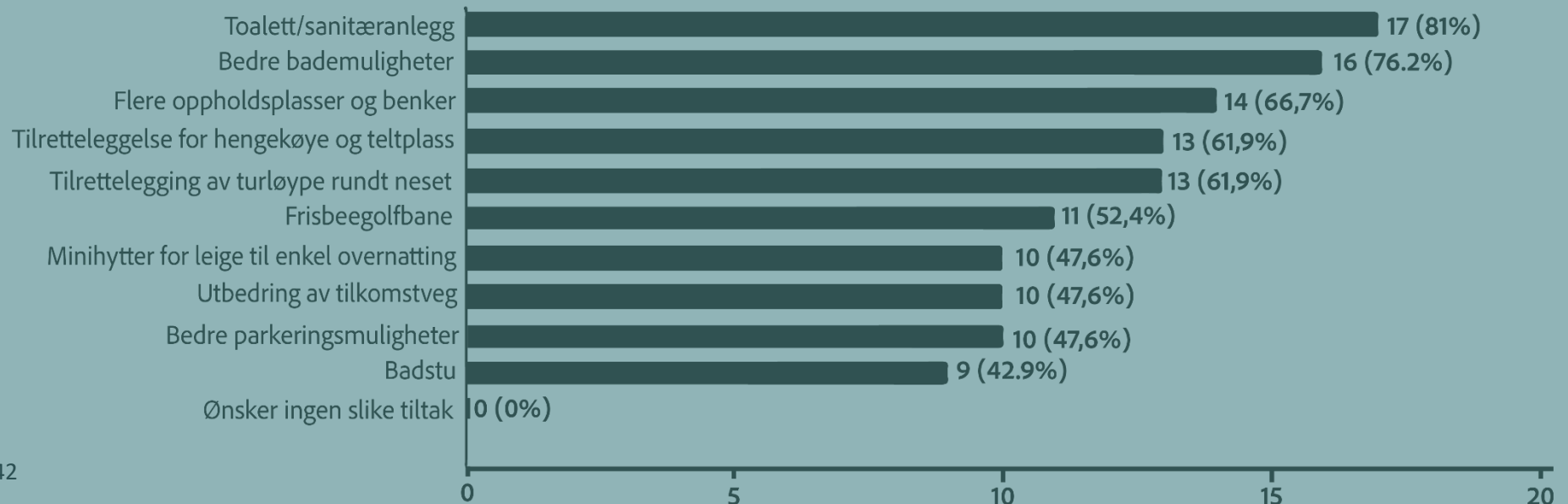
Barneskolen i Ålfoten, som bruker området mest i dag, svarte at de kunne tenke seg toalett og benker/sitteplasser. Andre tilbakemeldinger har dreid seg om utbedring og drenering av fuktige områder. Noen ønsket større utbygging med kontor og treningssenter i tillegg til båthavn og vinterlagring av fritidsbåter.

En viktig tilbakemelding som vi også har observert under synfaring, er campingplass og bobilparkering. Ønsket er at bobiler kan ha en plass hvor de kan stå parkert, uten at de opptar parkeringen ved dagligvareforretningen.

Resultater fra spørreundersøkelsen

Besvarende ønsker seg følgende på Sigdestadneset

Innspill fra SFE

Den 6. mars 2023 hadde vi et kort møte med Arild Bruland, prosjektsjef for SFE, angående Sigdestadneset sin fremtid. SFE bekrefter at de eier området, men at det i praksis har vært forvaltet av Grendeutvalget i Ålfoten de siste årene. Generelt sett er de positive til utvikling på neset og ønsker at tiltak skal komme lokalsamfunnet til gode. Selskapet holder på Sigdestadneset for å hindre forringelse av området av andre eiere eller utbyggere. De har også et sterkt ønske om å bidra til lokalsamfunnet.

SFE har planer om å utbedre vannkraftverket i Øksenelvane. Dette vil gi overskudd av steinmasser som de ønsker å bruke til noe fornuftig. Det har vært snakk om å bygge veg ut til neset i tillegg til å etablere en småbåthavn. De leter også etter en løsning for overnatting til arbeiderne under anleggsperioden. En mulighet de har sett på er å bruke en del av nesets areal for brakkerigger, men SFE vurderer også å bygge hytter som kan brukes som midlertidig forlegning og deretter benyttes til andre formål. Andre bidrag SFE uttaler at de har hatt til vurdering er å bygge kontor og næringslokaler, vinterlagringsplass for fritidsbåter, og boliger for eldre og korttidsboende.

SWOT

På neste side følger SWOT analysen i form av helsides figur (fig 26).

SWOT analysen er en samlet vurdering basert på resultatene i landskapsanalysen, innspill fra SFE og spørreundersøkelsen.

SWOT ANALYSE

Styrker

Neset har direkte tilknytning og utsikt til storslått fjell-og fjordlandskap.

Neset har allerede funksjon som rekreasjonsområde.

Neset har noen kulturhistoriske spor som fremdeles kan synes i dag.

Neset har en intakt natur med variasjon, som gir en god opplevelsesverdi.

Både grunneier (SFE) og lokalsamfunnet er positivt til utvikling på neset.

Neset ligger skjermet for støy og bebyggelse.

Ålfoten har med Hjortegården allerede en god attraksjon som trekker turister.

Svakheter

Hele neset har svært dårlig tilgjengelighet og fremkommelighet.

Ingen gode parkeringsmuligheter for besøkende.

Tynt jordsmonn på store deler av neset som kan øke faren for slitasje på vegetasjon.

Ålfoten ligger i en relativt utilgjengelig del av landet.

Ålfoten er ikke den mest populære eller besøkte delen av Bremanger.

Mangel på overnattingstilbud i bygda Ålfoten.

Neset er preget av gjenngroing.

Muligheter

Det er få naturgitte begrensninger, med tanke på fravær av verdifulle naturtyper.

Det er eksisterende spor etter byggverk på neset, som har potensiale for nytt liv.

Det er potensiale for å forsterke forbindelsen mellom bygda og neset.

Det er potensiale for å synliggjøre og forsterke stedsidentiteten.

Gode muligheter for å styrke reiselivsengasjementet i Bremanger.

Mulig å øke aktivitets-tilbudet for lokalsamfunnet.

Trusler

Store deler av neset er preget av gjenngroing.

Havstigning som følge av klimaendringer, og økt hyppighet av ekstremvær.

Naturverdier kan gå tapt ved for store inngrep.

Habitat for vilt-hjort kan minke eller forsvinne.

Utforming

- Strategi
- Inspirasjon
- Tiltak

3.

Strategi for utforming

Med utgangspunkt i funnene gjort i landskap- og SWOT-analyse har vi utarbeidet tre strategier vi vil bruke for å svare på problemstillingen i oppgaven. Tiltakene i utformingsdelen skal basere seg på disse tre strategiene.

Overordnet strategi: - Naturvennlig tilrettelegging

I strategien for naturvennlig tilrettelegging skal det vektlegges at unødvendig naturinngrep og store arealbeslag må unngås. Sigdestadneset skal ha områder med og uten tilrettelegging for å skape en god balanse mellom urørt natur og tilrettelegging. Areal som allerede er opparbeidet skal ikke endres, men være med på å løfte identiteten til neset. Ved nye inngrep skal prinsippene om tilpasning av terreng og utnytting av terrengformer følges (Miljødirektoratet, 2019d). Naturvennlig tilrettelegging blir spesielt viktig når det kommer til universell utforming som har høyere krav for tilrettelegging.

Underordnet strategi: Forbedre det lokale aktivitetstilbudet

I strategien for lokal aktivitet skal det legges vekt på lavterskel tilbud som kommer bygda til gode. Områder som er utilgjengelig i dag skal trekkes frem for å legge til rette for aktivitet på hele neset. Basert på tilbakemeldinger i spørreundersøkelsen skal det kartlegges flere områder med benke- og sitteplasser i tillegg til toalettområde. For å nå flere brukergrupper skal noen aktiviteter og rekreasjonsområder være universelt utformet. Målet med strategien er at Sigdestadneset skal bli en naturlig arena for aktivitet og samvær for lokalsamfunnet

Underordnet strategi: Legge til rette for reiseliv

Strategien skal legge til rette for økt reiseliv og kan iverksettes når det lokale aktivitetstilbudet er på plass. Målet med strategien er å øke verdiskaping i området som på sikt kan berike lokalsamfunnet og andre aktører som for eksempel Hjortegården i Ålfoten. Strategien skal vektlegge en styrking av mulighetene for overnatting og lengre opphold i Ålfoten, siden det i dag er få overnattingsmuligheter.

Inspirasjon

I forkant av utformingsdelen har vi hentet inspirasjon fra ulike steder i Norge. Inspirasjon er spesielt tatt fra områder som er tilrettelagt på en måte der elementene spiller på lag med naturen. Vi har også sett på elementer som er populære i vår samtid, som for eksempel frisbeegolf og minimalistiske utleiehytter.

Hamaren aktivitetspark

Hamaren Aktivitetspark er et universelt utformet turanlegg i Fyresdal (*Hamaren aktivitetspark*, u.å.) (fig 27). Turveien ligger på Klokkarhamaren, som er et naturområde ved en innsjø bestående av et berg kledd av furuskog. Området kan minne om Sigdestadneset, og utformingen av anlegget har vært til stor inspirasjon for denne oppgaven. Turanlegget er en kombinasjon av flotte gangplan i treverk med grusveg i noen parti. Det er også aktivitetsinstallasjoner langs stien for både barn og voksne samt gode informasjonsskilt. Prosjektet har vunnet flere priser, og siste fase ferdigstilles 2.juni 2023.

Inspirasjon for frisbeegolf

Vi har latt oss inspirere av Bukken frisbeegolfbane, som befinner seg i furuskogområdet i Kaupanger i Sogndal kommune. Banen består av 21

Inspirasjon

Hamaren aktivitetspark,
Universelt utformet
gangvei og aktivitetspark
i åpent berg og furu
dominerte omgivelser

Landskapsarkitekt:
Sør arkitekter

År: 2017

Foto: ukjent

Hentet fra: www.sorarkitekter.no

Bukken frisbeegolfbane,
kaupanger.
Bane i ulent furu-skogs
terreng.

År: 2023

Foto: Jonas Emil Sundnes

utfordrende hull og strekker seg gjennom en tett plantet furuskog med varierende terreng. (figur 27)

Innfallsporten Jotunheimen nasjonalpark – Sognefjellshytta

Ved Sognefjellshytta ligger «Innfallsporten Jotunheimen nasjonalpark» som er en 1 kilometer lang universell utformet turveg med bro og bordganger som er designet av arkitektkontoret Dronninga landskap (Tønseth & Lien, 2018) (fig28).

Denne turvegen har funnet balansen mellom å legge til rette for besøk og bevare sårbar natur. Lokal grus og stein er brukt som turveg, og jordlaget som er fjernet ble tatt vare på og lagt til sidene slik at fjellfloraen kunne etablere seg på nytt.

Ferdsel blir sentrert inn mot stien og er med på å spare naturen rundt for slitasje. I 2022 fikk prosjektet DOGA prisen for god bruk av design og arkitektur med grønne løsninger (DOGA, 2022). Inspirasjonen vi har hentet fra dette prosjektet er turvegen som appellerer til alle brukergrupper samtidig som inngrepene er små og tar vare på naturen.

Inspirasjon

Innfallsporten ved Sognefjellshytta universelt utformet corten-stål gangvei på Sognefjellet

Landskapsarkitekt/arkitekt
Dronninga Landskap

År: 2014-17

Fotograf:
Fredrik Naumann/ Felix Features

Hentet fra: www.nrk.no

Fotograf:
Live Andrea Sulheim

Hentet fra: www.dronninga.com

Fotograf:
Råmund Mundhjell

Hentet fra: www.dronninga.com

Figur 28

Birdbox

«Birdbox» er et konsept laget av Livit AS (fig 29) (Livit, u.å). Livit AS produserer veldig lette hyttemoduler som minner om en typisk fuglekasse. Konseptet går ut på at hyttene er enkle å sette opp ute i naturen, for å gi en eksklusiv naturopplevelse samtidig som man har hotellkomforten. Hyttene er laget av karbonfiber, og kan dermed lett fraktes med helikopter eller annet til der de skal stå. Ved Åmlivatnet er hyttene fraktet med helikopter, og plassert på påler helt nede ved vannkanten.

«Birdbox» konseptet har dannet grunnlaget for inspirasjonen til de hyttene vi har sett for oss i prosjektet på Sigdestadneset. Vi har derimot utformet våre egne hytter med andre spesifikasjoner og løsninger, men som i prinsippet er det samme konseptet.

Baderampe i Arboretet, Bergen

Universell utforming er også viktig å ta hensyn til ved utforming av badeplasser. Arboretet, som er universitetshagen like utenfor Bergen, er et sted som har inspirert oss spesielt når det gjelder universell utforming av badeplasser (fig 29). Badeviken har en rampe med en helning på 1:15, som gjør at også rullestolbrukere og personer med nedsatt bevegelse kan ta seg et bad. Dette grepet er også positivt for å invitere og signalisere til gjestene at badeplassen er tilgjengelig og trygg for alle.

Inspirasjon

Birdbox, Tokke
Modulær utleiehytte, plassert i Tokke, Norge.

Produsert av Birdbox by Livit

Fotograf: Ukjent

Hentet fra: Birdbox.com

Birdbox, Fjellvaak
Modulær utleiehytte, plassert i Fjellvaak, Norge.

Produsert av Birdbox by Livit

Fotograf: Ukjent

Hentet fra: Birdbox.com

Baderampe, Grøneviken, Bergen
universelt utformet park og badeanlegg i Arboretet i Bergen.

År: 1996

Fotograf: ukjent

Hentet fra: bergen.kommune.no

Endelig utforming

Med bakgrunn i alle funnene gjort i oppgaven, og i tråd med strategier for utforming samt inspirasjon, har vi utarbeidet en rekke mulige tiltak for Sigdestadneset.

På neste side presenterer *figur 30* et kart over alle de foreslåtte tiltakene på Sigdestadneset og hvor disse skal være plassert.

Videre blir hvert enkelt tiltak beskrevet og illustrert i dybden.

Planforslag

Illustrasjonskartet viser en oversikt over foreslåtte tiltak på Sigdestadneset

- Eksisterende bebyggelse
- Minihytter
- Servicebygg
- Badstu
- Soner for telt og hengekøye
- Soner for frisbeegolf
- Badevik
- Foreslått parkeringsplass
- Forslag til universelt utforma turløype
- Skogssti
- Snitt-linje

Figur 30

Tiltak 1: Økt tilgjengelighet

Tiltak 1 tar sikte på å skape infrastrukturen som trengs for at neset skal åpnes opp og tilgjengeliggjøres for besøkende. Den største mangelen studien har avdekt, er fraværet av en tydelig innfallsport til neset, samt god fremkommelighet. Spørreundersøkelsen tydeliggjør også at det er et stort ønske for toalettfasiliteter.

Tiltak 1 består av fire komponenter:

1. Innfallsport med parkering
2. Universelt utformet hovedsti
3. Skogssti
4. Servicebygg

1.1 Innfallsport med parkering

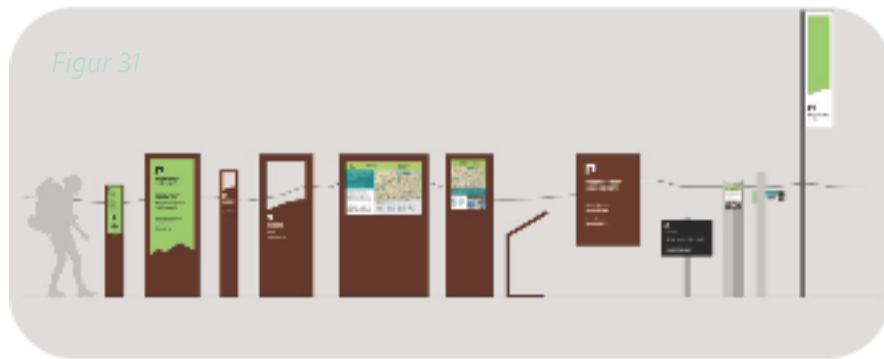
For å komme til inngangen av Sigdestadneset i dag følger man veien Rekevika helt til endes. Her møter man fritidsboligen til SFE, med en liten tilhørende parkeringsplass. Rett sør for hytten og parkeringen, ligger det flate skogsområdet som er beskrevet i landskapsrom 6. Det er også her i denne skogen at den allerede eksisterende skogsstien ut mot Sigdestadneset starter.

Nesten hele arealet i landskapsrom 6 ligger på én høydekurve, og har nær tilknytning til eksisterende vei. Området er derfor valgt ut som det beste stedet å skulle etablere en ny parkeringsplass for Sigdestadneset (fig 30).

Parkeringsplassen skal fungere som selve innfallsporten til Sigdestadneset, og som startstreken for en ny hovedsti ut på neset.

Parkeringsplassen skal ha handikapparkeringer. Videre er parkeringen også tiltenkt å skulle fungere som rasteplass for campingbiler. De eksakte dimensjonene for parkeringen må vurderes nærmere i forkant av etablering.

Et svært viktig element ved parkeringen vil være god tilgang på informasjon om hva som befinner seg på Sigdestadneset og hva området kan brukes til. Et tydelig oversiktskart over nesets stinett og annen informasjon må være godt synlig ved parkeringsplassen. Tydelig merking som veileder folk mot stiene samt mot starten av frisbeegolfbanen er sentralt for at parkeringen også skal fungere som en god innfallsport. På neste side viser figur 31 skiltssystemet som er utviklet for Norges nasjonalparker. Vi foreslår at et tilsvarende skiltssystem kan benyttes på Sigdestadneset.

Figur 31: Eksempel på skilting. Skiltsystemet utviklet for Norges Nasjonalparker

Turstier

Vi foreslår et stinett på Sigdestadneset som deles inn i to kategorier, henholdsvis en ny hovedsti som er universelt utformet, og mindre utbedringer av den eksisterende skogsstien (figur 30). Til sammen vil disse utgjøre en flott og variert rundtur som samtidig åpner opp og binder sammen hele neset.

1.2 Beskrivelse av universelt utformet hovedsti

Utformingen av hovedstien må være i henhold til TEK10, kap8 §8-7 som angår universell utforming av gangatkomst. Ferdelsåren må altså være trinnfri, ha en minimumsbredde på 1,8m og en maksimal stigning på 1:20. Enkelte parti kan likevel være smalere, men da minimalt 1,2m, om man legger opp for møtelommer. Enkelte steder kan også ha brattere stigning, maksimalt 1:12, om det legges inn hvileplan for hver 0,6m høydeforskjell.

Materialvalg for de oppheva delene av hovedstien rundt neset bør være treverk, men andre materialer er også mulig. Der hvor stien kan legges direkte på bakken kan et fint grus/ grov sand dekke vurderes. Det viktigste aspektet er uansett at underlaget er lett fremkommelig også for de i rullestol, samt krever minst mulig vedlikehold.

Hovedstiens trasé og elementer

Den universelt utforma hovedstien starter ved parkeringsplassen og beveger seg derfra ned mot landskapsrom 1 på den allerede eksisterende men gjengrodde veien ned mot Mortekråna (figur 30, for oversiktskart). Vi foreslår at dette veistykket som allerede eksisterer får en enkel oppgradering til en grusvei. Slik kan tilgangen til nauset i Mortekråna opprettholdes, samtidig som veien får en ny funksjon som hovedsti for gående.

Hovedstien

Illustrasjonsbildet viser første delen av den oppheva gangveien i treverk. Bildet er tatt ved nuset i Mortekråna, og ser i retning sør-vest mot bunnen av Ålfotfjorden. Stien har gelender på utsiden og har terrengskjært belegning mot bergsiden.

I bunnen av Mortekråna, like ved nauset, vil en oppheva gangbane utformet i treverk ta over (figur 32). Gangveien skal heves over svabergene i landskapsrom 1 som en lavtgående bro, siden berggrunnen her er ujevn og lite fremkommelig. Strekket her vil gi en tett opplevelse av fjorden og de åpne svabergene.

Hovedstien strekker seg så inn gjennom landskapsrom 2, og fortsetter langs hele langsiden av neset. Dette stykket er i et mer tett skogsområde, og gir gående en opplevelse av den lune skogen. Her kan veidekket i alternativ til treverk bestå av grus eller barkunderlag, der hvor terrenget tillater det.

Deretter beveger hovedstien seg videre til landskapsrom 3. Her får gående igjen opplevelsen av å være tilbake i fjordlandskapet, siden landskapsrommet er mer åpent. Her vil benker og sittekanter etableres langs traseen. Figur 33 på neste side visualiserer hvordan sittekanterne og benkene er tiltenkt langs med hovedstien i landskapsrom 3.

Omsider når hovedstien Nord-øst enden av neset, hvor den møter på og blir en del av badeviken, som er nærmere beskrevet i tiltak 2. Gangveien her skal utformes slik at den også fungerer som en terrasse i tilknytning til badeviken. Eksempelvis kan små trappetrinn gå ned mot vannkanten. Ellers vil det være sittekanter også her, for utsikt over badeplassen.

Oversiktsillustrasjonen viser fra hvor bildet er tatt og hvilke landskapsrom det refereres til

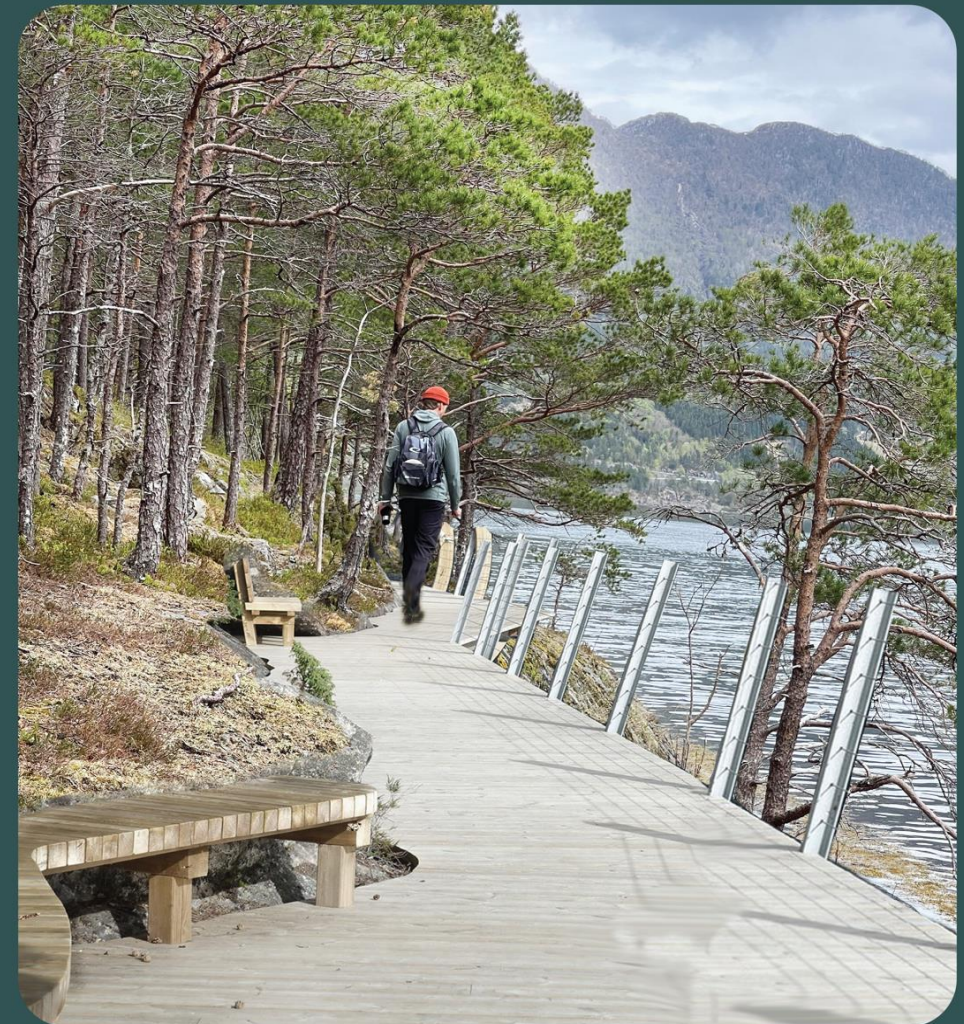
Illustrasjonsbildet viser gangveien slik den er tiltenkt innenfor landskapsrom 3, med sittekanter og benker langs siden og med utsikt mot fjorden

Siden den universelt utforma gangveien kommer så tett på fjorden i badeviken, foreslås det også at en baderampe skal etableres. Denne vil strekke seg direkte fra gangveien og ned i vannet.

Den siste etappen av hovedstien strekker seg fra badeviken og opp gjennom skogen mot servicebygget som er foreslått plassert ved landskapsrom 4. Hovedstien skal skape god tilgang til servicebygget for alle, samt lede folk mot det åpne landskapsrommet hvor den eksisterende grillhytten befinner seg.

Avslutningsvis slynger hovedstien seg ned igjen fra Servicebygget og inn igjen på hovedsti-strekket som er innenfor landskapsrom 3 (se fig 34 for kart over løype) Dette er for å skape en halv rundtur, samt for å gi en snarvei fra de eventuelle hyttene som blir beskrevet i tiltak 4, opp til servicebygget.

Selv om deler av gangveien skal ha gjerder, bør ikke bruk av gjerder overdrives slik at man mister muligheten til å bevege seg av og utenfor gangveien. Et viktig element langs hele gangveien er informasjonsskilt som inviterer gående bort fra stien og ut i landskapsrommene for andre aktiviteter som opphold og oppdagelse mm.

1.3 Skogsstien

Den universelt utforma gangveien avsluttes ved servicebygget, men den allerede eksisterende skogsstien vil ta over herfra, og fortsetter fra landskapsrom 4 og opp langs ryggen gjennom landskapsrom 5. Derfra går den ned fra neset og kommer inn igjen på parkeringsplassen (fig 34).

Denne delen av stien vil kreve lite tilrettelegging, og fungerer i utgangspunktet godt slik den er i dag. Vi foreslår likevel en tydeligere markering av løypen, og etableringen av en tydelig start i endene av stien. Ved parkeringsplassen bør det altså utvides litt for å skape en mer inviterende «trakt» inn mot stien, samt settes opp skilt.

Figur 34 Hovedstien og skogsstiens trasè. Universelt utforma der hvor rullestol ikonet er vist, vanlig skogssti der hvor turgåer ikonet viser.

Servicebygget

Illustrasjonsbildet viser hvordan servicebygget står på grunnmuren til den gamle husmannsplassen. Bildet er tatt like ved landskapsrom 4, og ser i retning Nord-Øst.

Illustrasjonen viser ikke veien som er tiltenkt på venstre side av bygget.

1.4 Servicebygg på husmannsplassen

Som det kom frem i spørreundersøkelsen, var toalettbygg et av de mest etterspurte tiltakene på neset. Landskapsrom 4 er utpekt som en ideell plassering for et servicebygg med toaletter (fig 35). Den gamle grunnmuren etter husmannsplassen er en god mulighet for gjenbruk av historiske element som ikke er fredet. Muren ligger fint til i terrenget, og har en sentral plassering på neset (se fig 37, for snitt tegning).

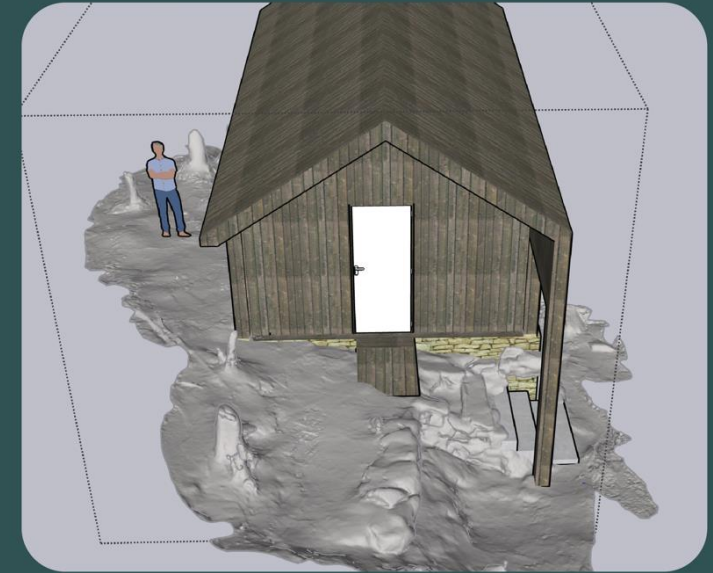
Servicebygget skal plasseres på denne muren. Bygget er minimalistisk utformet, laget i trevirke med et nikk til tradisjonell stil med skråtak. Bygget har utstikkende møne over inngangsparti og trapp, som skaper ly på regnfulle dager. Kjelleren kan fungere som teknisk rom eller utstyrslager.

I 3D-illustrasjonen bygget på LIDAR data fra grunnmuren ser man forslag til utforming av servicebygget (fig 36). I dette forslaget har bygget tre toalett og to dusjer. Toalettrommet er romslig utformet med to toalett og et HC-toalett. Dusjrommet har egen inngang slik at tilgangen til dusjene kan stenges/åpnes etter behov og tiltenkt bruk.

Et viktig element ved og i dette bygget vil også være historisk formidling. Dette kan gjøres med skilt og plansjer som for eksempel inneholder historie om den gamle Husmannsplassen, og gjerne viser bilder av hvordan bygget og det en gang åpne landskapet rundt var.

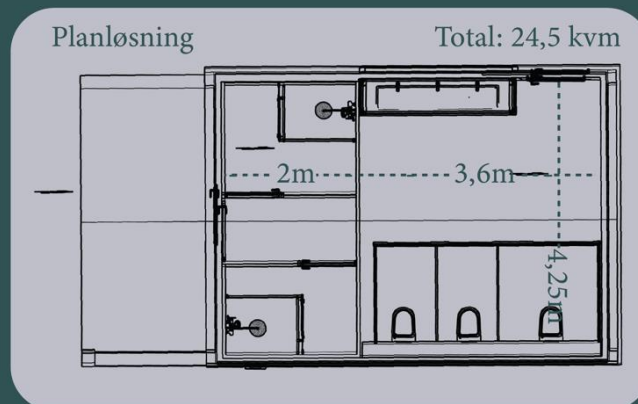
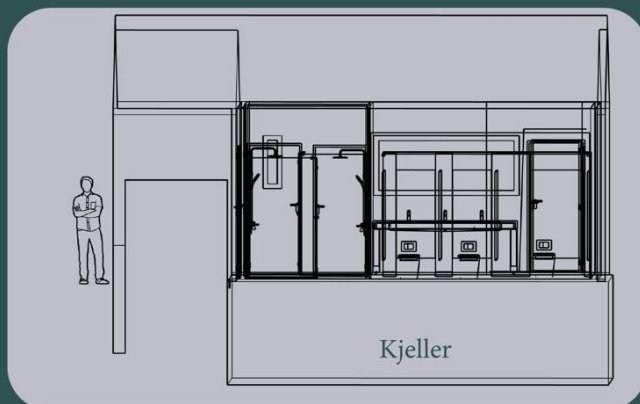

Utforming av Servicebygget

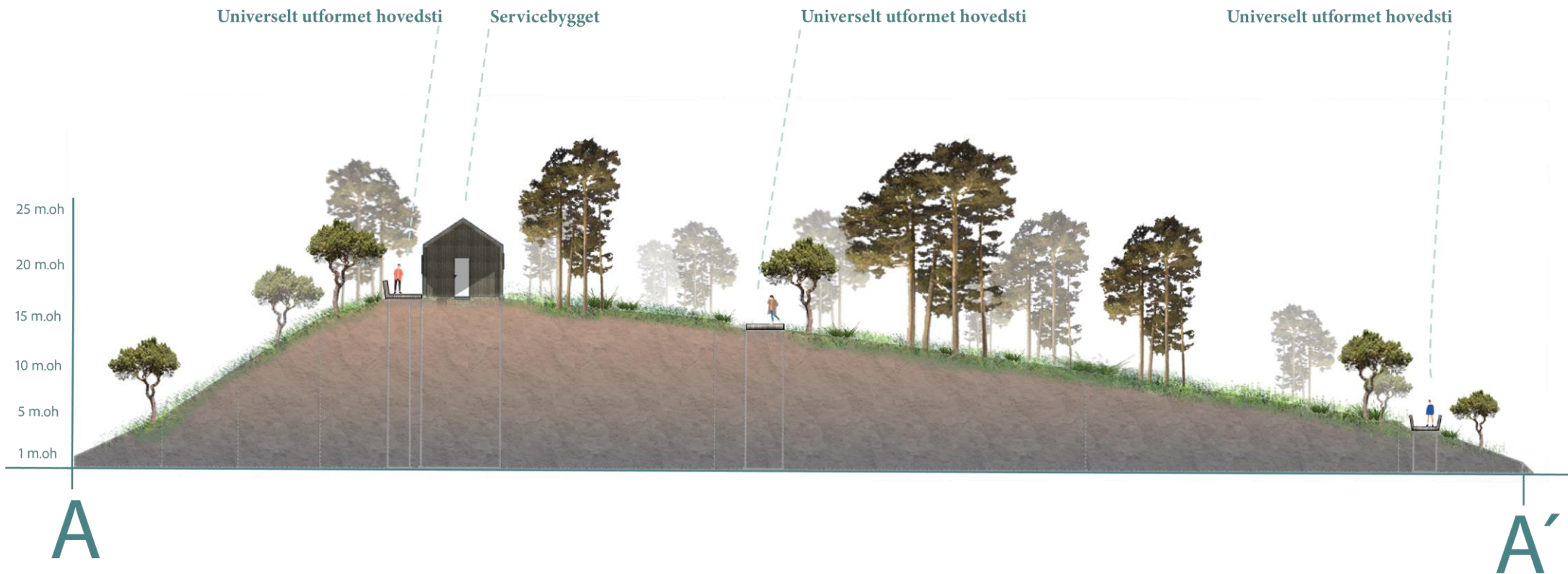
På bildet ser man også terreng modellen av LIDAR data som er brukt som grunnlag for bygningen.

Interiør: Romslig bad med stor vask.
To adskilte dusjer med en felles separat inngang.

Figur 36

Figur 37

Figur 37: For å se hvilken del av neset snittegningen illustrerer, se tilbake på fig 30 "Planforslag", hvor snittlinje A-A` er markert.

Badevik

Illustrasjonsbildet viser hvordan badeviken på nord-øst enden kan bli seende ut med hovedstien i bakkant og baderampe ned i vannet. Bildet er tatt på Sigdestadneset og ser i retning sør-vest.

Illustrasjonen viser ikke kayak-boden som også kan plasseres her

Tiltak 2: Aktivitetssone i vannkanten

Tiltak 2 tar sikte på å skape et høyere aktivitetsnivå i vannkanten, gjennom to ulike tiltak. Hensikten er å øke tiltrekningskraften og attraktivitetsnivået til Sigdestadneset.

Tiltak 2 består av to komponenter:

1. Badeviken
2. Badstue

2.1 Badeviken

På nord-øst enden av neset har de topografiske kvalitetene gjort det ideelt å etablere en beskyttet badevik mellom to svaberg (fig38).

Det er få endringer som behøves for tilretteleggingen av badeviken, foruten om elementene beskrevet fra hovedstien i tiltak 1. Baderampen ut fra hovedstien vil være det mest sentrale elementet, og vil bidra med å invitere besøkende ut i fjorden, uavhengig om de har funksjonsnedsettelse eller ikke.

Tiltaket er primært av hensyn til funksjonsnedsatte, men skal også underbygge signalet om at fjorden inviterer til bad. Videre vil terrassene fra hovedstien invitere til opphold her. Figur 38 illustrerer hvordan dette kan se ut.

Badstuen

Illustrasjonsbildet viser hvordan badstuen på nord-øst enden kan bli seende ut på den flate spydspissen av neset. Illustrasjonen viser ikke gangveien som ville vært synlig i badeviken til høyre i bakgrunn.

Badeviken egner seg også godt for sjøsetting av kajaker. Det vil være mulig å sette opp et lite naust, eller bod, for lagring av et begrenset antall kajaker. Dette vil skape et mer helårlig aktivitetstilbud i vannkanten.

2.2 Badstue

I forbindelse med badeviken kan det også etableres en badstue (fig 39).

Badstuens foreslåtte plassering er litt lengre ute på den sør-østlige spydspissen til neset. Denne spissen har en stor og god bergflate, som er hevet langt nok over vannkanten til at den egner seg for bygging.

Plasseringen sørger for svært gode utsiktsmuligheter fra badstuen, med kort avstand til å hoppe rett i fjorden. En liten stige eller stupebrett på svabergets ende bør settes opp i forbindelse med badstuen.

De siste årene har prefabrikering av modulære byggverk blitt stadig mer utbredt. Metoden er god når man skal etablere bygg kjøpt og enkelt på steder der hvor tilkomsten gjerne er vanskelig. Med prefabrikering kan altså en ferdigbygget badstu-modul heises på plass fra eksempelvis en båt eller lekter. Eneste arbeidet som behøves på neset i forkant er etableringen av fundament / påler som konstruksjonen kan hvile på. Vann og strømtilførsel kan anlegges i tråd med servicebygget og hovedstien fra tiltak 1.

Byggets design er basert på en standard badstuemodul, men den luftige trerammen rundt bidrar med å gi et mer interessant arkitektonisk uttrykk.

Badstuen er liten, på bare omlag 8kvm.

Figur 39

Friluftsliv

Illustrasjonsbildet viser et av stedene som egner seg godt for telt og hengekøye aktiviteter.
Bildet er tatt innenfor landskapsrom 2, og ser i retning Sør-Vest

Tiltak 3. Friluftsliv og aktivitet

Tiltak 3 tar sikte på å øke friluftslivsaktiviteten i området. Det er derfor planlagt et område spesielt for teltning og bruk av hengekøye. I tillegg skal det etableres en frisbeegolfbane utenfor de mest trafikkerte områdene.

Tiltak 3 består av to komponenter:

1. Telt og hengekøye plasser
2. Frisbeegolfbane

3.1 Telt og hengekøye plasser

Landskapsrom 2 har utpekt seg som et spesielt godt egnet område for teltning og bruk av hengekøye (figur 40). Teltområdet befinner seg nedenfor hovedstien, i nærhet til sjøen. Her kreves det ingen endringer, men ved behov kan fjerning av trær være hensiktsmessig for å skape noen større flater for telt og bedre avstander mellom trær for hengekøyer.

Det viktigste tiltaket er uansett å informere om at Sigdestadneset byr på muligheter for teltning og hengekøyebruk. For å synliggjøre de utvalgte og best egnede oppholdsplassene, skal det plasseres kart eller illustrasjons-skilt ved parkeringsplassen og langs hovedstien som viser til disse.

Figur 40

Frisbeegolf

Illustrasjonsbildet viser hvordan frisbeegolf stativ kan plasseres i det skogkledde landskapet. Bildet er tatt innenfor landskapsrom 5, og ser i retning Sør.

3.2 Frisbeegolf

Det er foreslått å etablere en frisbeegolfbane på 9 eller 18 hull som strekker seg delvis ut på neset, og fortsetter nord for landskapsrom 1 (fig41). Banen starter ved den nye parkeringen, og fortsetter ut mot neset mellom hovedsti og skogssti, før den går i retur. Den beveger seg i en bue rundt parkeringsplassen, og avsluttes samme plass som den starter.

Frisbeegolf går ut på at man kaster en frisbee der målet er å treffe en kurv med færrest mulig kast. Ved utformingen av en slik bane må det settes opp kurver og utkastområder for hvert hull. Det bør fjernes noen trær for å skape tydelige korridorer man kaster gjennom. Utenom dette skal trær og naturlige hindringer være en del av banen, for å skape utfordringer for spillerne.

Figur 41

Hytten

Illustrasjonsbildet viser hvordan hytten lener seg på svaberget, svevende over bakken i forkant. Bildet er tatt ved vannkanten av landskapsrom 3, og ser østover mot Ålfotfjordens innløp.

Tiltak 4 Overnatting for reisende

Tiltak 4 tar sikte på å heve Ålfoten som en turist destinasjon, i tråd med strategien for styrking av reiseliv. Dette kan gjøres ved å etablere noen nyskapende overnattingsmuligheter midt i hjertet av Ålfotfjorden, i form av kompakte og moderne utleiehytter.

4.1 Utleiehytter

Hyttene vi foreslår skal være utformet som enkle og energieffektive moduler som enkelt kan plasseres i terrenget (fig 42). Hytten er designet for å utnytte nedbørsmengdene i området gjennom å bruke taket som vann-oppsamling (fig 43). Regn-vann kan renses med et enkelt kullfilter, og lagres i egen vanntank innlemmet i konstruksjonen.

Hyttene skal utstyres med solcellepanel for å gi elektrisitet til å drive belysning, vannpumpe, og stikkontakter. Komfyr på det lille kjøkkenet skal drives av gass, og oppvarming vil skje med vedovn. Hyttene er utformet uten eget bad, og meningen er at hyttegjestene skal benytte servicebygget for toalett og dusj.

Figur 42

Hensikten med at hyttene skal benytte felles toalett, og er utformet for å være mest mulig selvdrevne, er for å minske terrenginngrepene forbundet med anleggelse av eksempelvis vann og avløp.

For å ytterligere skåne naturen på neset under anleggelsesfasen, samt forenkle etableringsprosessen, skal hyttene fjern-bygges som moduler på samme måte som badstuen i tiltak 2. Gjennom prefabrikering kan de modulære hyttene heises på plass via sjøveien med arbeidsbåt. Da blir det eneste inngrepet man behøver å gjøre på selve neset fundamenteringen av påler som konstruksjonen skal hvile på.

Når det gjelder plassering, har vi identifisert et område innenfor landskapsrom 3 (fig 42) som vi anser som best egnet for etableringen av minihytter. Her kan de små hyttene etableres på et åpent svaberg med gode topografiske kvaliteter, som hylle-aktige berg. Området har nok areal til å etablere en spredt rekke med flere hytter, og sikrer alle hyttene en god utsikt over fjorden.

Videre går hovedstien fra tiltak 1 i umiddelbar nærhet, noe som gjør at det kreves minimalt med ekstra tilrettelegging for tilkomstvei. Hyttene skal ikke hindre utsikten fra hovedstien.

Lagring av brensel som gass og ved til hyttene kan for eksempel gjøres i kjelleren på Servicebygget. Gjester kan forsyne seg herfra etter behov.

I forkant av hyttenes etablering må detaljer rundt drift og vedlikehold avklares. Vi foreslår at en nettbasert løsning vil være det mest gunstige, sammen med funksjoner som elektronisk kodelås på dører. Slik fjerner man behovet for fysisk innsjekk og henting av nøkler.

Detaljillustrasjon av hyttens foreslåtte utforming vises på fig 43 på neste side.

Utforming av Hytten

På taket ser man hvordan helningen senterer seg inn mot bakre hjørnet, for oppsamling av vann. Illustrasjonen viser ikke solcellepanel.

Detalj bilde fra baksiden av hytten. Utstrakt vindfang over inngangspartiet.

Interiør detaljer

Åpen løsning med soverom, stue og kjøkken i et rom.

Store vindusflater sikrer god kontakt med fjorden og omgivelsene utenfor.

Peis hengende fra taket med liten sittegruppe for peiskos med utsikt.

Sittegruppen ved kjøkkenet er adskilt fra sengen, og skaper en egen romfølelse.

Bak buet vegg i hjørnet av hytten er det satt av plass for tekniske installasjoner.

Inngangspartiet er sluset for å minimere varmetap.

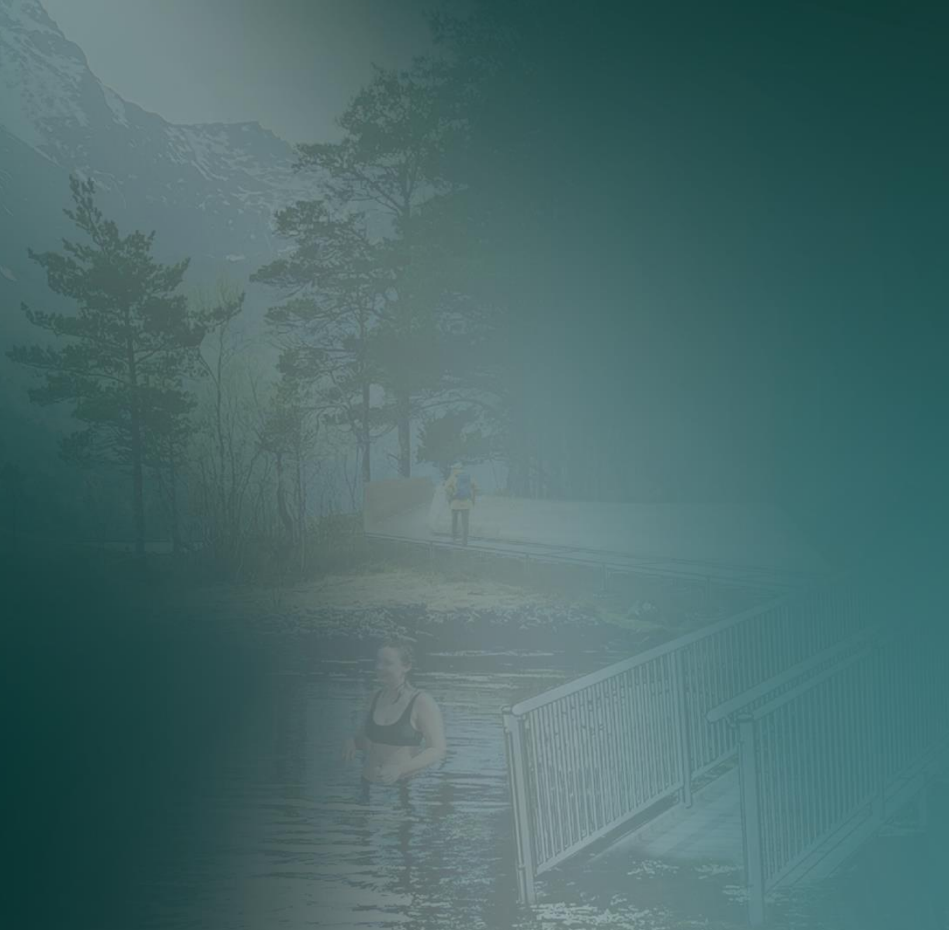
God plass på gangen til oppbevaring av utstyr og bagasje.

Avslutning

- Diskusjon
- Oppsummering
- Kildeliste
- Figurliste
- Vedlegg

4.

Diskusjon

Generelle vurderinger

Dette mulighetsstudiet har dreid seg om å peke ut nye muligheter for Sigdestadneset, i forkant av at arbeidet med en ny reguleringsplan for området straks skal settes i gang.

De tiltakene vi har presentert i oppgaven er de vi vurderte som mest hensiktsmessige for å oppnå vår målsetning. Disse tiltakene baserer seg i stor grad på ønskene gitt av lokalbefolkningen og SFE. Det er viktig å påpeke at vår utdanningsbakgrunn innen *landskapsplanlegging og landskapsarkitektur* gjør at vi prioriterer naturfaglige hensyn. Som et resultat av det har vi valgt å se bort fra flere av ønskene som SFE og innbyggerne har uttrykt, for å i større grad ivareta naturen.

Selv om økonomiske forhold og byggeteknikk ikke var et aspekt vi skulle ta hensyn til i denne oppgaven, har det vært en underliggende del av våre vurderinger. Målet har hele tiden vært å skape et realistisk friluftsområde med forankring i virkeligheten. Uansett må vi innrømme at kunnskapsgrunnlaget vårt ikke er utilstrekkelig når det gjelder byggetekniske detaljer og økonomiske forhold.

Derfor har vi foreslått en rekke ulike tiltak som varierer i kostnad, omfang og bruksformål. Vi mener at dette kan være med å forvandle Sigdestadneset til et friluftsområde for alle brukergrupper

Videre i denne diskusjonsdelen skal vi peke på hvilke tiltak vi anser som hensiktsmessig å prioritere først. Deretter skal vi nevne noen viktige generelle aspekt rundt juss og naturfarer. Til slutt tar vi for oss hvert enkelt tiltak, og går inn på hva som er grunnlaget for forslaget og ulike hensyn som er blitt gjort.

Prioritering av tiltak

Delmål 1 hadde som hensikt å «øke mulighetene for aktivitet og sosialisering på Sigdestadneset for de lokale». Alle tiltak som faller under denne kategorien, mener vi at bør vektlegges først ved en eventuell gjennomføring av planene for Sigdestadneset. Delmål 2 hadde som hensikt å «tilrettelegge for økt turisme». Alle tiltak som faller under denne kategorien, vil være mest hensiktsmessig først etter at aktivitetstilbudet for de lokale er på plass.

Årsaken til denne prioriteringen er at vårt ønske først og fremst var å skape noe for innbyggerne i Ålfoten og Bremanger. I tillegg vil de fleste tiltakene som går under delmål 1 være et nødvendig grunnlag for at tiltakene for delmål 2 skal være gjennomførbare. Figur 44 viser en oversikt over hvilke tiltak som går i hvilken kategori.

Ved å lage en prioriteringsrekkefølge ønsker vi å sikre lokale interesser og behov samtidig som Sigdestadneset får en langsiktig utvikling.

I prioriteringsrekkefølgen skal tiltak 1 være det første som etableres. Når parkering, universelt utformet sti og servicebygg er på plass kan man gå videre med tiltak 2 og 3. Til slutt kan tiltak 4 komme som den siste fasen der man sikter seg inn på reiseliv og turisme. Dette bør skje først når Sigdestadneset allerede er et velfungerende og tilrettelagt friluftsområde.

Tiltak som svarer primært til **delmål 1** "Øke mulighetene for aktivitet og sosialisering for de lokale" er som følger:

- Tiltak 1.1
- Tiltak 1.2
- Tiltak 1.3
- Tiltak 1.4
- Tiltak 2.1
- Tiltak 3.2

Tiltak som svarer primært til **delmål 2** "Tilrettelegge for økt turisme" er som følger:

- Alle overnevnte, pluss:
- Tiltak 2.2
- Tiltak 3.1
- Tiltak 4

Figur 44

Strandsone og naturfarer

Vi har gjort oss kjent med føresegner og retningslinjer for arealdelen til Bremanger kommune som omhandler utbygging i strandsone. I likhet med den utdaterte reguleringsplanen har vi også satt opp bygg og elementer innenfor 100-metersbeltet. *Plan- og bygningsloven (2008) §1-8* sier at det skal tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser ved bygging innenfor strandsonen. En utbygging i strandsonen vil dermed kreve dispensasjon og må innvilges av kommune og statsforvalter.

En godkjent dispensasjon for utleiehyttene krever at tiltaket er plassert utenfor funksjonell strandsone. Definisjonen av funksjonell strandsone er den sonen som har topografisk og økologisk samspill med sjø. Derfor kan den foreslåtte plasseringen av hyttene variere for å oppfylle disse kravene.

For resten av utformingen skiller våre tiltak seg fra den gamle reguleringsplanen ved at vi legger til rette for allmennheten, med hensikt å forbedre tilgjengeligheten i strandsonen etter *Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen (2021) §6-2*. Våre tiltak skal sikre lokalbefolkningen god tilgang til strandsonen og tilgjengeliggjøre området for alle.

Når det gjelder naturfarer som flom og havstigning, kan dette påvirke endelig utforming av Sigdestadneset. For å forhindre uønskede hendelser og skader på infrastruktur, må det nærmere kartlegging til før etablering.

Tiltak 1: Økt tilgjengelighet

1. Parkering
2. Universell utformet hovedsti
3. Skogssti
4. Servicebygg

1.1 Parkering

Parkeringsplassen vil være det største enkeltinngrepet av alle tiltakene, med mye fjerning av skog og vegetasjon. Det ble uttrykt et ønske fra kommunen og SFE om å bruke overskuddsstein fra kraftutbygging til å lage en vei ut på neset, men vårt ønske er å beholde Sigdestadneset som et friluftsområde, og derfor er valget om en parkeringsplass utenfor neset gjort for å unngå nedbygging av flotte friluftareal.

Det er uansett vanskelig å unngå naturinngrep når store areal skal planeres ut. Hensynet vi har tatt er at parkeringen er satt til det flateste arealet innenfor studieområdet vårt. Her ligger over 1000m² innenfor én høydekurve, noe som betyr mindre skjæring og fylling.

Når en parkeringsplass først skal etableres, er dette også en god mulighet til å tilrettelegge for bobiler. Dette vil være gunstig da det kom frem i analysedelen at bobilparkering var noe som var savnet i Ålfotbygda.

Videre gir dette parkeringen en flerbruksfunksjon som i større grad kan rettferdiggjøre et naturinngrep av denne skalaen.

I henhold til *likestillings- og diskrimineringsloven §17 (2018)* må parkeringsplassen også romme et tilstrekkelig antall handikapparkeringer. Disse bør plasseres nærmest mulig starten av hovedstien.

1.2 Universelt utforma hovedsti

Kanskje det viktigste aspektet med oppgaven, har vært å identifisere den beste måten å tilgjengeliggjøre Sigdestadneset på. På grunn av fin natur, interessant topografi og gode omgivelser vil området egne seg godt som en spennende turløype. Videre kom det frem i spørreundersøkelsen at en rundtur på neset og flere oppholdsplasser/ sittebenker var svært ønsket.

Bygging av universelt utforma gangveier krever naturligvis mye areal og inngrep, som følge av de strenge dimensjoneringskravene. Verre blir det i krevende og varierende terreng. Mulighetene for en høy grad av naturvennlig tilrettelegging er altså noe begrenset ved universell utforming.

Likevel var et av hovedpoengene for prosjektet at neset skulle åpnes opp og gjøres tilgjengelig for *alle*. Dette er spesielt viktig også med tanke på at Ålfoten, og kommunen generelt, har en aldrende befolkning. Dermed har

vi valgt å legge mye arbeid inn i å se etter en god balanse mellom en funksjonell gangvei, og dette med naturhensyn.

Et av hovedprinsippene vi gikk etter var å la gangveien bevege seg mest mulig gjennom de vegetasjonsfattige områdene. De vegetasjonsfattige områdene er stort sett langs ytterkantene av neset, og vi endte dermed opp med en gangvei som rammet inn hele Sigdestadneset. Ved å legge veien etter dette prinsippet oppnådde vi også to positive konsekvenser, som vi i utgangspunktet ikke hadde forutsett.

For det første endte vi opp med å ta tilbake kontakten med fjorden, gjennom at hovedstien gir gode utsikter over områder som tidligere var utilgjengelige. Nå-situasjonen på neset gir mest en opplevelse av å bevege seg gjennom et gjengrodd skoglandskap, mens den nye traseen åpner for en ny opplevelse i nærhet til sjøen.

For det andre gir denne trassen en svært god tilgjengelighet for absolutt hele neset, og ikke bare fra ende til ende langs skogsstien. Nå-situasjonen er at det er lettest å ta seg frem langs hovedryggen og de sentrale delene av neset. Med den nye traseen bevares den allerede funksjonelle tilgangen i midten, og man får tilført en god tilgang til ytterkantene av Sigdestadneset.

Ved å legge hovedsti i bergområdene vil man oppnå universell utforming som resulterer i mindre nedbygging av skog. Helt ideell er hovedstien uansett ikke, sett i et naturvennlig perspektiv. Der hvor hovedstien må gå i skog, vil det oppstå noe fragmentering av landskapet. Men på en annen side har Ålfoten store mengder med urørt natur, og det som mangler er en tilrettelagt friluftsopplevelse for alle.

Ellers bør benker og sittekanter innlemmes som en del av selve stien. Det er viktig at disse utformes på en god måte, da disse vil ha en sosial møteplass funksjon. Langs med hovedstien bør belysning også vurderes. Vi foreslår i så fall at belysningen skal være integrert i trekonstruksjonen, gjerne på bakkenivå eller i rekkverk. Man bør unngå belysning i form av lyktestolper, da disse kan føre til unødvendig lys forurensning samt bli et visuelt forstyrrende element.

1.3 skogsstien

Vi valgte å bevare skogsstien da den allerede har en god funksjon i dag. Å skulle endre eller oppgradere det som allerede fungerer ville være lite hensiktsmessig både i et naturvennlig, økonomisk og praktisk perspektiv. Skogsstien vil som nevnt bare få mindre utbedringer i form av skilting og markering langs løypen. I starten av stien ved parkeringen bør det også skapes en tydelig inngang som synliggjør at dette og er en mulig vei å gå.

1.4 Servicebygg

Toalettfasiliteter er det tiltaket som kom sterkest ut av spørreundersøkelsen med 81% oppslutning blant de lokale. Et toalett vil være spesielt gunstig for oppvekst senteret som ofte oppholder seg i området over lengre tid, med mange elever og barn. Videre vil toalett uansett bli en nødvendighet dersom de «større» tiltakene som overnatting skal satses på.

Sett fra perspektivet om universell utforming er toalettfasiliteter en absolutt nødvendighet. Universell utforming handler ikke bare om å lage nok plass for rullestolbrukere. Usynlige funksjonsnedsettelse som for eksempel inkontinens (vannlatings vansker) er noe som også skal tas hensyn til. I slike tilfeller vil toalett være den avgjørende faktoren for om folk velger å dra et sted eller ikke.

Det er altså ikke tvil om at toalett er sentralt, og at dette tiltaket bør få høy prioritering. Det som derimot kan diskuteres er lokaliteten og utformingen av bygget. Vi valgte plasseringen fordi det lå sentralt til på neset, men like viktig var den eksisterende grunnmuren. Vi hadde en visjon om å få til gjenbruk av de gamle bygningsmassene for å fremme stedshistorien. Hensikten med dette er å skape økt stedsidentitet.

Med det sagt, så kan som nevnt ikke vi, med vår begrensede byggetekniske bakgrunn, garantere for at dette er den mest ideelle løsningen. Dermed vil vi understreke at det er mulig å benytte den gamle grunnmuren til andre formål, og heller plassere toalettbygning like i nærheten. Det viktigste vil uansett forbli god tilgjengelighet og sentral plassering av toalettet, i direkte tilknytning til tilkomstvei.

Et annet moment som bør diskuteres nærmere, er planløsningen. Om hyttene i tiltak 4 etableres som foreslått, kan det være mer hensiktsmessig å dele toalettbygget i to. Dette burde gjøres med hensyn til de hygieniske forholdene. Slik får man en egen seksjon som er forbeholdt hyttegjestene, med eget toalett og dusj. Den andre siden forblir felles for alle besøkende, med HC-toalett og vask.

Tiltak 2: Aktivitetssonen i vannkanten

1. Badeviken
2. Badstue

2.1 Badeviken:

Ved badeviken går den universelt utformede rampen ned i vannkanten som vil bety utbygging i strandsonen. Dette strider til dels imot problemstillingen om å minimere inngrep, og går imot prinsippet om å la størst mulig del av strandsonen være urørt i henhold til naturvennlig tilrettelegging. Men fordi tiltaket gjør det mulig for funksjonsnedsatte å bade på lik linje med andre vil universell utforming trumfe naturvennlig tilrettelegging. Uansett er det ikke registrert viktig marin vegetasjon eller naturtyper i badeviken. Videre vil økt badeaktivitet med høy sannsynlighet ikke påvirke gyteområdene som befinner seg på dypere vann (Vøllestad, 2023).

Til slutt kan en baderampe også være nyttig for andre enn de med funksjonsvansker. Den vil trolig senke terskelen for å bevege seg ut i fjorden for flere besøkende, og den kan fort bli et populært element også blant de minste.

1.4 Badstue

Siden Ålfoten preges av å ha et relativt vått og kaldt kystklima, er det ikke alltid like fristende med badeaktivitet i fjorden. Et tilbud om varme året rundt kan derimot bidra til økt attraktivitet for badestedet. Det er verdt å merke seg at badstuer generelt har blitt en populær trend i store deler av landet de siste årene. Implementeringen av en badstue på Sigdestadneset kan bidra som en god «Pull-faktor» og føre til mer aktivitet og opphold i Ålfotfjorden generelt.

I forhold til plassering og utforming av badstuen var et viktig moment privatlivet til de som benytter den. Gjester bør ikke oppleve at de sitter i et utstillingsvindu, ved at for eksempel hovedstien beveger seg rett foran vinduet. På nesets ende hvor badstuen foreslås plassert, vil ikke innsikt fra forbipasserende bli et problem. Samtidig vil ikke badstuen hindre utsikten for de som oppholder seg i badeviken. Plasseringen gir også gjestene en enestående utsikt over fjorden.

Det viktigste momentet var uansett minimalisering av naturinngrep. Der hvor badstuen er foreslått plassert finnes det ikke nevneverdig vegetasjon eller dyrelivshabitat som vil kunne ta skade. Prefabrikking er også et naturbesparende virkemiddel. Badstuen bør leveres ferdigbygget via sjøveien, og heises på plass på neset fra båt eller lekter. Slik unngår man en eventuell anleggsvei ut på neset. Strømtilførsel kan anlegges i tråd med hovedstien fra tiltak 1. Det er imidlertid en faktor som må vurderes nærmere, og det er drift og vedlikehold. Dette må avklares i forkant av etablering.

Tiltak 3. Friluftsliv og aktivitet

1. Telt-og hengekøye plasser
2. Frisbeegolf

3.1 Telt-og hengekøye plasser

Friluftsløven *§9 andre ledd (1957)* gir alle mulighet til å campe hvor man vil på neset, men med det følger også plikter og ansvar. Det vil likevel være fordelaktig å danne en egnet teltplass for å sentrere bruken inn i ett område. Telting langs sti og andre aktivitetssoner kan fort skape et irritasjonsmoment for andre som ferdes på neset. Det er dermed viktig at området skiltes godt, slik at overnattingsgjestene mest mulig sentreres inn mot de tilrettelagte telt områdene.

3.2 Frisbeegolf

Frisbeegolf har blitt en svært populær aktivitet som mange brukergrupper kan få glede av. Det har vært et ønske blant lokalbefolkningen om å få til noe som alle kan benytte, og derfor tror vi at en frisbeegolfbane vil skape mye aktivitet blant lokale og tilreisende. Bygging av en slik bane krever lite inngrep når den er utformet etter landskapet.

Men et viktig spørsmål å stille seg er hvor mye slitasje en slik bane vil påføre vegetasjonen over tid, som følge av økt tråkk. Det er foreløpig ikke mye informasjon å finne om slitasje i skog som følge av frisbeegolfbaner. Men en naturtype som furuskog med tynt jordsmonn, kan være spesielt utsatt for betydelig slitasje. En sammenligning med andre etablerte baner av lignende naturtype kan være en viktig informasjonskilde før etablering.

Tiltak 4. Overnatting for tilreisende

4.1 Utleiehytter

Ikke så langt unna Sigdestadneset finner man Hjortegården, som årlig tiltrekker seg en mengde turister (M. Førde, personlig kommunikasjon, 16.februar 2023). Videre starter også en av hoved stiene opp mot Ålfotbreen her i bunnen av Ålfotfjorden. Hjortegården har dog ikke basert seg på overnattingstjenester, og Ålfot-området generelt har ingen etablerte overnattingssteder per i dag.

Tilrettelegging for telting på Sigdestadneset vil allerede bidra til en form for overnattingstilbud. Uansett vil trolig et mer etablert tilbud om utleiehytter tydeligere signalisere Ålfoten som en destinasjon. Hyttene, og neset ellers, kan altså fungere som basecamp for en rekke storstilte naturopplevelser i områdene rundt. Dette vil bidra positivt for reiselivet som helhet og muligens for Hjortegården.

Selv om de lokale innbyggerne ikke er primærmålgruppen for utleiehyttene, har de likevel uttrykt en moderat positiv respons. 47% svarte i spørreundersøkelsen at de ønsket å ha utleiehytter på Sigdestadneset. Dette viser at det er et visst lokalt engasjement og interesse for tiltaket.

SFE har også sett på hytter som en mulighet på Sigdestadneset. Deres tanke var at hyttene kunne komme de ansatte til gode som reiseboliger i perioder med mye arbeid i Ålfoten.

Det er blitt tatt mange hensyn rundt etablering og utforming av hyttene. Området vi har utpekt for hyttene har med sitt fravær av jordsmonn og generelle utilgjengelighet blitt vurdert som dårlig egnet for andre aktiviteter som telting eller opphold. Dermed vil ikke hyttene føre til nevneverdige interessekonflikter.

Videre har et viktig moment vært at hyttene ikke må skape opplevelse av privatisering for andre besøkende av neset. Derfor er hyttene plassert på en måte som utnytter terrengformene, i henhold til prinsipper for naturvennlig tilrettelegging. Hyttene er foreslått i ytterkantene, og noe lavere i terrenget, mens hovedstien går hevet over med avstand i bakkant.

Hyttene er designet med en skjermet bakside uten direkte inn- eller utsyn. Samlet sett vil hyttens utforming kombinert med utnyttelse av terreng, unngå den potensielle problematikken rundt mentale og visuelle barrierer for andre forbipasserende.

Et av de viktigste momentene ved etableringen av hytter har også vært å minimere omfang av natur- og terrenginngrep. Et av de viktigste virkemidlene for dette er å benytte prefabrikkerte moduler. Videre er de foreslått plassert i de vegetasjonsfattige delene av neset. Hyttene har også blitt designet for å være mest mulig selvdreven, slik at inngrep i forbindelse med vann og avløp ikke skal være nødvendig.

Prefabrikkering er valgt primært med hensyn til naturinngrep. Men et annet gunstig aspekt med prefabrikkering, er at det kan forenkle prosessen med en trinnvis utbygging av antall hytter. Ved etableringen av hyttene anbefaler vi i starten å bare bygge et fåtall hytter. Ved stor interesse kan man heller sette opp flere hytter med tiden.

Oppsummering

Problemstillingen vår lød som følger: «Hvordan gjøre Sigdestadneset til en tilgjengelig og attraktiv aktivitetsarena for flere brukergrupper samtidig som man minimerer omfang av naturinngrep?». De to delmålene var «Øke mulighetene for aktivitet og sosialisering for de lokale» og «Tilrettelegge for økt turisme».

Problemstillingen vår, med målsetninger, er blitt oppfylt på følgende måte:

- Sigdestadneset åpnes opp og gjøres tilgjengelig – også for de med funksjonsnedsettelse – gjennom en tydelig innfallsport, utbedra stier og byggingen av en universelt utforma hovedsti.
- Sigdestadneset blir en attraktivt og sosial arena gjennom en godt etablert hovedsti med flere sittegrupper. I tillegg vil elementer som badstue, minihytter og telting fører til økt attraktivitet også blant reisende.
- Sigdestadneset blir en aktivitetsarena gjennom økt tilgjengelighet til friluftsområdet som helhet, og gjennom nye aktivitetstilbud som bading i en tilrettelagt vik og frisbeegolf.
- Alle de forskjellige tiltakene er planlagt i henhold til prinsippet om å gjøre færrest mulig naturinngrep.

Kildeliste

Artsdatabanken. (2004). *Artskart—Brisling* (tnd hos Havforskningsinstituttet 223907). Havforskningsinstituttet. Hentet fra: <https://artskart.artsdatabanken.no/#featureInfo/imr%2Ftnd%2F223907>

Artsdatabanken. (2021). *Norsk rødliste for arter 2021*. Artsdatabanken.no. Hentet fra: <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisterforarter/2021>

Artsdatabanken. (u.å.a). *Grunntype i Landskap i NiN-systemet*. Hentet fra: Artsdatabanken.no. <https://artsdatabanken.no/nin/LA/TI/K/F/9>

Artsdatabanken. (u.å.b). *T1 Nakent berg*. Artsdatabanken.no. Hentet fra: https://artsdatabanken.no/Pages/171920/Nakent_berg

Artsdatabanken. (u.å.c). *T4 Fastmarksskogsmark*. Artsdatabanken.no. Hentet fra: <https://artsdatabanken.no/Pages/171923/Fastmarksskogsmark>

Artsdatabanken. (u.å.d). *T32 Semi-naturlig eng*. Artsdatabanken.no. Hentet fra: https://artsdatabanken.no/Pages/171950/Semi-naturlig_eng

Bremanger kommune. (2002). *Reguleringsplanbestemmelser til «Reguleringsplan for Sigdestadneset»*

Direktoratet for byggkvalitet. (2016). *Byggteknisk forskrift (TEK 10)—Veiledning om tekniske krav til byggverk* (HO-2/2011). Hentet fra: <https://dibk.no/regelverk/tek>

Direktoratet for naturforvaltning & Riksantikvaren. (2011). *Veileder. Metode for landskapsanalyse i kommuneplan* (978-82-75-74064-7). Hentet fra: https://www.riksantikvaren.no/wp-content/uploads/2020/04/landskapsanalyse_kommunen_veileder.pdf

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. (2016). *Havnivåstigning og stormflo* (978-82-7768-389-8). Hentet fra: <https://www.dsb.no/globalassets/dokumenter/veiledere-handboker-og-informasjonsmaterieell/veiledere/havnivastigning-og-stormflo.pdf>

DOGA, Design og Arkitektur Norge. (2022). *Landskapsarkitektur åpner fjellheimen for alle*. Hentet fra: <https://doga.no/aktiviteter/dogas-priser/doga-merket-design-arkitektur/vinnere-av-doga-merket/innfallsport-jotunheimen/>

Friluftsløven – fril. (1957-juni). *Lov om friluftslivet* (LOV-1957-06-28-16). *Lovdata*. Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1957-06-28-16>

Geologi Ålfoten Landskapsvernområde. (u.å.). *Ålfotbreen landskapsvernområde*. Hentet fra:
<https://www.alfotbreen.no/geologi/>

Hamaren aktivitetspark. (u.å.). DOGA. Hentet fra:
<https://doga.no/aktiviteter/dogas-priser/innovasjonsprisen-for-universell-utforming/vinnere-av-innovasjonprisen-for-universell-utforming/hamaren-aktivitetspark/>

Havforskningsinstituttet. *Fiskeridirektoratets kartside*. portal.fiskeridir.no. Hentet fra:
<https://portal.fiskeridir.no/portal/apps/webappviewer/index.html?id=9aeb8c0425c3478ea021771a22d43476>

Kjell Askeland, K. A. (2018, 11. mai). – *For eit liv, for eit eventyr!* fjt.no. Hentet fra: <https://www.fjt.no/nyheter/i/pppWk6/for-eit-liv-for-eit-eventyr>

Kjeller Vindteknikk. (2009). *NVE Vindkart for Norge* (KVT/ØB/2009/038). NVE. Hentet fra:
https://www.nve.no/media/2463/vind_50m_kartbok1c_4144.pdf

Kommunal- og moderneringsdepartementet. (2021a). *Universell utforming i planlegging* (H-2480 B). Hentet fra:
https://www.regjeringen.no/contentassets/69872218a4f547a28be23fd7adb44e5c/no/pdfs/h-2480-b-universell-utforming-i-planlegging_v2.pdf

Kommunal- og moderneringsdepartementet. (2021b). *Universell utforming i planlegging* (H-2480 B). Hentet fra:
https://www.regjeringen.no/contentassets/69872218a4f547a28be23fd7adb44e5c/no/pdfs/h-2480-b-universell-utforming-i-planlegging_v2.pdf

[e23fd7adb44e5c/no/pdfs/h-2480-b-universell-utforming-i-planlegging_v2.pdf](https://www.regjeringen.no/contentassets/69872218a4f547a28be23fd7adb44e5c/no/pdfs/h-2480-b-universell-utforming-i-planlegging_v2.pdf)

Larsen, V. (u.å.). Hornelenbassenget [Forskningsbase]. *Hornhelenbassenget*. Hentet fra:
<https://geoforskning.no/geotags/hornelenbassenget/>

Likestillings- og diskrimineringsloven. (2018). *Lov om likestilling og forbud mot diskriminering* (LOV-2017-06-16-51) Lovdata. Hentet fra:
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51>

Livit. (u.å). Birdbox by Livit. Livit.no. Hentet fra:
<https://www.livit.no>

Meld. St. 19. (2016-2017). *Opplev Norge – unikt og eventyrlig*, Nærings og fiskeridepartementet. Hentet fra:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-19-20162017/id2543824/?ch=1>

Miljødirektoratet. (2019a) *Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv* (M-1326).
<https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1326/m1326.pdf>

Miljødirektoratet. (2019b) *Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv* (M-1326). Hentet fra:

<https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1326/m1326.pdf>

Miljødirektoratet. (2019c). *Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv* (M–1326). Hentet fra: <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1326/m1326.pdf>

Miljødirektoratet. (2019d). *Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv* (M–1326). Hentet fra: <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1326/m1326.pdf>

Miljølære. (u.å.). *Berggrunn og plantevekst*. Miljølare.no. Hentet fra: https://www.miljolare.no/tema/naturomrader/artikler/berggrunn_og_plantevekst.php

Moen, A. (1998). *Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon*. Statens kartverk.

Multiconsult. (u.å.). Mulighetsstudie og tidligfase. *Multiconsult*. Hentet fra: <https://www.multiconsult.no/tjenester/mulighetsstudie/>

Måren, I. E. & Eklund, K. (2005). Einstape—Hvordan bekjempe den i kulturlandskapet. *Blyttia*, 3(63), 147–155.

Naturbase. (2018) *Naturbase kart fjellskred*. kart.naturbase.no. Hentet fra:

<https://geocortex02.miljodirektoratet.no/html5viewer/?viewer=naturbase>

Nygård, A. (2007, 14. september). *Tilbyr hyttetomter på Sigdestadneset*. Firdaposten. Hentet fra: <https://www.firdaposten.no/1-53-2997219>

Observasjoner og værstatistikk—Seklima. (u.å.a). Hentet fra: <https://seklima.met.no/>

Observasjoner og værstatistikk—Seklima. (u.å.b). Hentet fra: <https://seklima.met.no/>

Plan- og bygningsloven – pbl. (2008-juni). *Lov om planlegging og byggesaksbehandling*. Kommunal- og distriktsdepartementet. (LOV-2008-06-27-71) Lovdata. Hentet fra: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71/KAPITTEL_1-1#%C2%A71-8

Rosvold, K. A. (2023, 25. januar). *Øksenelvane kraftverk*. I *Store norske leksikon*. Hentet fra: https://snl.no/%C3%98ksenelvane_kraftverk

Solheim, A. (u.å.). *Fylkesarkivet—Skulehus Sigdestad*. Hentet fra: <https://foto.fylkesarkivet.no/foto/preview.php?id=SFFf-1994046.0027>

Statistisk sentralbyrå. (2023a). *Kommunefakta, Bremanger, 1.kvartal 2023*. [statistikk] Hentet fra: <https://www.ssb.no/kommunefakta/bremanger>

Statistisk sentralbyrå. (2023b). *Kommunefakta, Bremanger, 1.kvartal 2023*. [statistikk] Hentet fra: <https://www.ssb.no/kommunefakta/bremanger>

Statistisk sentralbyrå. (2023c). *Kommunefakta, Bremanger, 1.kvartal 2023*. [statistikk] Hentet fra: <https://www.ssb.no/kommunefakta/bremanger>

Statistisk sentralbyrå. (2023d). *Kommuneareal, Bremanger, 2023*. [statistikk] Hentet fra: <https://statbank.ssb.no/kommuneareal/bremanger>

Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen. (2021). (LOV-2008-06-27-71). Lovdata. Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2021-05-28-1666>

Svinhus, Å. (2006). *Bremanger bygdebok. B. 4. Gards- og ættesoge for gnr. 96-117*. Ukjent forlag.

Tjønnedal, A., Daleng, M. A. & Røsten, S. (2022). 2. «Når vi sender masse folk ut i naturen, så fører det til slitasje og andre negative konsekvenser som vi må håndtere»: Potensialer og paradokser i

DNTs arbeid for økologisk bærekraft i friluftsliv". I *Bærekraft i idrett og friluftsliv* (s. 33–54). Universitetsforlaget. Hentet fra: <https://doi.org/10.18261/9788215061153-2022-02>

Tønseth & Lien. (2018). *Innfallsport Jotunheimen Nasjonalpark*. Arkitektur. Hentet fra: <https://www.arkitektur.no/prosjekter/landskap/innfallsport-jotunheimen-nasjonalpark/>

Vøllestad, L. A. (2023, 25. januar). Torsk. I *Store norske leksikon*. Hentet fra: <https://snl.no/torsk>

WMS Karttjeneste

Geonorge, Kartverket (2017) Topografisk Norgeskart. Hentet fra: <https://openwms.statkart.no/skwms1/wms.topo4?service=wms&request=getcapabilities>

Geonorge, Kartverket (2017) Topografisk Norgeskart gråtone. Hentet fra: <https://openwms.statkart.no/skwms1/wms.topo4.graatone?service=wms&request=getcapabilities>

Geonorge, Kartverket (2016) Norge i bilder WMS – Ortofoto. Hentet fra: <https://wms.geonorge.no/skwms1/wms.nib?service=WMS&request=GetCapabilities>

Geonorge, Kartverket (2017) Geologisk arv WMS Hentet fra: <https://geo.ngu.no/mapserver/GeologiskarvWMS2?SERVICE=WMS&VERSION=1.3.0&REQUEST=GetCapabilities>

Geonorge, Kartverket (2022) Berggrunn WMS3. Hentet fra: <https://geo.ngu.no/mapserver/BerggrunnWMS3?request=GetCapabilities&SERVICE=WMS>

Geonorge, Kartverket (2018) Vindressurser. Hentet fra: <https://nve.geodataonline.no/arcgis/services/Vindressurser/MapServer/WMServer?request=GetCapabilities&service=WMS>

Geonorge, Kartverket (2014) Skredfaresoner. Hentet fra: <https://nve.geodataonline.no/arcgis/services/Skredfaresoner1/MapServer/WMServer?request=GetCapabilities&service=WMS>

Geonorge, Kartverket (2018) Stormflo og havnivå WMS. Hentet fra: <https://wms.geonorge.no/skwms1/wms.stormflo?service=WMS&request=GetCapabilities>

Figurliste

Figur 10: Norgebilder.no (1969), (1987), (2015) Flyfoto over Sigdestadneset [Kart]. <https://www.norgebilder.no>

Figur 11: Marit M. Simonsen (u.å) Nordflaggermus [Fotografi]. <https://snl.no/nordflaggermus>

Figur 11: Per Harald Olsen (u.å) Grønfnik [Fotografi]. <https://gemini.no/2016/04/kjenn-igjen-fuglelydene-med-en-ny-app/gronfnik-pho-3426/>

Figur 11: Andreas Tjernshaugen (u.å) Ærfugl [Fotografi]. <https://snl.no/aerfugl>

Figur 11: Corine Bleik (u.å) Makrellterne [Fotografi]. <https://snl.no/makrellterne>

Figur 11: Mike Mckenzie (2016) Gjøk [Fotografi]. https://no.wikipedia.org/wiki/Gjokefugler#/media/Fil:Common_Cuckoo_by_Mike_McKenzie.jpg

Figur 11: Egill J. Danielsen (2015) Hjort [Fotografi]. <https://www.hjortevilt.no/vaer-konkret-men-ikke-for-detaljert/hjort-fotoeid-610x405-3/>

Figur 11: Erling Svendsen (u.å) Brisling [Fotografi]. <https://snl.no/brisling>

Figur 11: Erling Svendsen (2019) Hvitting [Fotografi]

<https://www.hi.no/hi/temasider/arter/hvitting>

Figur 11: Alan D. Wilson (2014) Lirype [Fotografi]

<https://nn.wikipedia.org/wiki/Lirype>

Figur 12: Ukjent fotograf (1920/1940) Sigdestadvika [Fotografi] Svinhus Å. (2006). *Bremanger bygdebok. B. 4. Gards- og ættesoge for gnr. 96-117.*

Ukjent forlag.

Figur 12: Ukjent fotograf (1920/1930) Sigdestad gårdstun [Fotografi].

<https://foto.fylkesarkivet.no/foto/preview.php?id=SFFF-100042.105401>

Figur 13: Andreas Solheim (1952) Administrasjonshotellet til Ålfotselskapet [Fotografi].

<https://foto.fylkesarkivet.no/foto/preview.php?id=SFFF-1994046.0027>

Figur 13: Andreas Solheim (1952) Bygging av Øksnelvane vannkraftverk [Fotografi].

https://foto.fylkesarkivet.no/fotoweb/archives/5013-photo-primary/foto/folder-009/SFFF-100042_AL%20%C3%85L%2032.jpg.info

Figur 13: Andreas Solheim (1952) Bygging av Øksnelvane vannkraftverk [Fotografi].

<https://foto.fylkesarkivet.no/foto/preview.php?id=SFFF-100042.103730>

Figur 15: VIS-Å-VIS arkitekter (2002) Reguleringsplankart for Sigdestad [Kart]. Bremanger Kommune, personlig meddeling.

Figur 15: Lene Marie Sigdestad (2023) Bilde av skissert plankart for Sigdestad [Fotografi/ Kart]. Personlig meddeling.

Figur 27: Sør-arkitekter (2017) Hamaren aktivitetspark [Fotografi].

https://sorarkitekter.no/portfolio_page/hamaren_aktivitetspark/

Figur 28: Fredrik Naumann, Felix Features (2021) Innfallsporten ved Sognefjellshytta [Fotografi].

<https://www.nrk.no/innlandet/universelt-forma-turveg-i-lom-blir-heidra-med-doga-pris.-1.16307582>

Figur 28: Live Andrea Sulheim (u.å.) Innfallsporten ved Sognefjellshytta [Fotografi].

<https://www.dronninga.com/prosjekter/promenader/innfallsport-jotunheimen-nasjonalpark/>

Figur 28: Råmund Mundhjell (u.å.) Innfallsporten ved Sognefjellshytta [Fotografi].

<https://www.dronninga.com/prosjekter/promenader/innfallsport-jotunheimen-nasjonalpark/>

Figur 29: Bivraast (u.å.) Birdbox I Tokke [Fotografi].

<https://www.birdbox.no/tokke>

Figur 29: Bivraast (u.å.) Birdbox I Tokke [Fotografi].

<https://www.birdbox.no/tokke>

Figur 29: ukjent (u.å.) Aboratet i Bergen - Grønevika [Fotografi].

<https://www.bergen.kommune.no/hvaskjer/tema/badevann-og-parker/badeplasser/ytrebygda/gronevika>

Figur 31: Norgesnasjonalparker.no (u.å) Skiltsystemet for Norges Nasjonaparker [Illustrasjons bilde].

<https://designmanual.norgesnasjonalparker.no/maler/skiltssystem>

Vedlegg:

Her legger vi ved de illustrasjonsbildene som var spesielt viktige, og som ikke fikk egne fullsider. Alle kart av spesiell betydning, hadde allerede fullside, og blir dermed ikke lagt ved igjen.

Vedlegg 1: Illustrasjonsbilde hovedsti 1, Fig32

Vedlegg2: Illustrasjonsbilde hovedsti 2, fig33

Vedlegg3: Illustrasjonsbilde servicebygget 1, fig35

Vedlegg4: illustrasjonsbilde servicebygget 2, fig36

Vedlegg5: Illustrasjonsbilde badevik, fig38

Vedlegg6: Illustrasjonsbilde Badstuen 1, fig39

Vedlegg7: Illustrasjonsbilde Hytten, fig42

Vedlegg8: Illustrasjonskart, fig30

